Zesde Jaargang, Nummer 12 Verschijnt vierwekelijks 8 December 1934

LABORISTA ESPERANTISTO
ARBEIDER ESPERANTIST

ORGAAN VAN DE FEDERATIE VAN ARBEIDERS-ESPERANTISTEN IN HET GEBIED VAN DE NEDERLANDSE TAAL

Redactie: Middenweg 226, Amsterdam-O. || Secretariaat en Administratie van de Fed. van Arbeiders-Esperantisten: Postbus W 6, Amsterdam-W. || Postgiro Amsterdam No. 144698, Gem. Giro A'dam F 930 || In België: Tweemontstr. 124, Deurne-Antwerpen

Abonnementsprijs f 0,75 per jaar. Voor leden gratis. Oplaag 4300 exemplaren.

MET VOLLE OVERTUIGING LID VAN SAT.

Al eerder en vele malen hebben wij in LE onze leden opgewekt lid te worden van SAT en kan de aanleiding tot het epistel van kdo C. H. op pag. 102 dus niet enkel gelegen zijn in het feit, dat we dit in November op de eerste pag. van ons orgaan deden. Overigens lag het niet in de bedoeling kdo Eriksson ten tonele te voeren in slechts één kolommetje van LE. Plaatsgebrek belette ons er meer van te maken.

Het is niet toevallig, dat we juist ook kdo Ernst Eriksson aanhaalden in LE, naar aanleiding van een artikel, dat, oorspronkelijk in het zweeds in het orgaan van de arb.esp. in Zweden, vertaald werd in het Esp. door een redacteur van het zweedse soc. dagblad „Sociaal Demokraten".

Wij weten, dat het zowel voor sociaaldemocraten, als voor anderen ongewoon aandoet, dat men persoonlijk lid is van een *wereld*bond, naast de „landelijke"organisatie. Niets is vanzelfsprekender, dan dat hun organisatie deel uitmaakt van een Internationale. Elke niet- en beginneling-esperantist zat aan dit oude ingeroeste idee vast. Of het anders mogelijk is, vroeg hij zich niet af en oppervlakkig gezien, was een andere „internationale" verhouding niet mogelijk. Dat neemt niet weg, dat er nog esperantisten zijn, die eerst weinig jaren geleden ook die zelfde, voor esperantisten overbodige organisatievorm trachten door te voeren.

De vorm nationale - internationale organisatie moge voor vele organisaties, die ook representatief zich moeten doen gelden, nog niet te verlaten zijn, voor andere — zeker culturele — verenigingen is diezelfde grondslag niet nodig. We zeiden het reeds, voor esperantisten volkomen overbodig, zo niet schadelijk.

Voor esperantisten overbodig, omdat hun werken en streven niet gebonden zijn aan bepaalde grenzen. Door onze gemeenschappelijke taal, over de gehele aarde verstaanbaar, kan onze wereldorganisatie „sennacieca" zijn. Wat voor ons als esperantist overduidelijk is, is voor een niet-esperantist onbegrijpelijk. En dus onwezenlijk. Hier zit, geloven we, een stuk onbewuste tegenstand t. o. v. Esperanto in. De algemene invoering en toepassing van Esperanto, zou de organisaties, door andere mogelijkheden, tot een wijziging in de internationale organisatieverhoudingen dwingen en daarmee problemen ter oplossing stellen. De oude verhoudingen, een goed functionerende nationale, d. w. z. binnen bepaalde staatkundige grenzen werkende organisatie, met als bovenbouw een bestuursapparaat, genaamd Internationale, zijn dan niet meer aanvaardbaar. De na-oorlogse reactie spitsten het begrip „nationaal" toe tot een chauvinistisch-patriottisch begrip. Toenadering van nationaliteiten werd uit den boze en toenadering van arbeidersorganisaties uit verschillende landen verhinderd, internationaal overleg wordt meer en meer aangeduid als anti-nationaal, waarvoor men zich het liefst hoedt. Teruggedrongen in de hoek der nationaliteiten-aanbidders, in welke men nochtans niet geduld wordt, loopt internationaal overleg, zelfs tussen culturele instellingen, op niets uit, omdat internationaal handelen niet mogelijk is. Alle internationaal overleg demonstreert heden ten dage slechts onmacht. Alle redenen die daartoe leiden vermogen we hier niet uit te spinnen. Maar een zeer belangrijke achten wij wel, dat alle internationale verkeer en contact in de arbeidersbeweging slechts plaats vond tussen de leidende apparaten, op een niettemin nog gebrekkige manier. Internationaal contact tussen de organisatieleden zelf bestond niet, noch internationaal verkeer en onderlinge verstandhouding. Zij waren ook *niet mogelijk*.

De wereld te zien als een, zij het voorlopig nog haast utopische, eenheid, kon niet worden bijgebracht. Zij was, als de arbeidersbeweging, nog te veel verdeeld in zich zelf, naar nationaliteit, naar inzicht, maar niet in het minst naar taal. De geaardheid van ieder volk was en is verschillend. Het is voor ons geen vraag, of dit een ten eeuwige dage onveranderlijke wet is. Maar wel een vraag is het, of wij dit opzettelijk moeten bestendigen of nog erger, als uiting van deze tijd van opgedrongen nationaal voelen, moeten bevorderen, dan wel naar mate van ons vermogen zullen trachten de verschillende geaardheid beter te doen kennen en begrijpen.

En aan dit laatste kunnen *wij esperantisten* medewerken èn door onze gemeenschappelijke, ja, wereldtaal, èn door SAT, de wereldbond van arbeiders-esperantisten, die het ons mogelijk maken het nauwste persoonlijk contact te verwerkelijken tussen leden van *alle* naties.

Dat kan een bestuursapparaat op de oude basis nooit bereiken.

Het gevaar, dat kleeft aan het voor de beschaving en mensheid zo verderfelijk gebleken hypernationalisme — dat iets heel anders is dan het zich meer thuis voelen in eigen land of omgeving, als tegenstelling tot het cosmopolitisme — deed onze kdo Ernst Eriksson, zo men weet, socialistisch parlementslid en bestuurder van de organisatie van spoorwegpersoneel, in het geweer komen voor SAT en deszelfs ideologie. En hij is niet de enige „leider" in de arb.beweging die pleit voor SAT, al zijn deze als esperantist bij ons nog dun gezaaid. Onze bescheiden stem wilden wij deze keer eens, vooral tegenover socialisten in onze rijen, versterken met de

argumenten van een „meer vooraanstaande."
Wij willen niet verhelen, dat dit artikel ons mede in de pen gegeven is, door het ingezonden van onze friese kdo C. H. Onze sterke overtuiging en onze soc. kdo E. stellen wij tegenover de, voelen we het goed, minder sterke overtuiging van dezen friesen sociaal democraat. Het doet ons echter een genoegen, dat er een dergelijk artikel als van kdo C. H. komt. Een goed, principieel stuk over deze en andere door ons te berde gebrachte materie ontvingen we nimmer. Wij als nietfriezen kunnen mogelijk de mentaliteit niet verstaan, die overigens bij kdo C. H. geen extreme vormen aanneemt. Doch zelfs als „sennaciist" kunnen wij vele argumenten, die in een conferentie, waaraan wij deelnamen, door friese socialisten werden aangevoerd, aanvaarden.
Onze propaganda voor SAT wil niet zeggen, dat de Federatie „sennaciistisch" is, en ook SAT is dat niet. Deze stroming vormt slechts een der verschillende fracties in SAT. Het „sennacieca"-karakter kan men een organisatie als SAT niet euvel duiden. Het is een gevolg alleen door Esperanto mogelijk gemaakt.
Mogen we ons al gevleid voelen door inzenders mening, dat het peil van LE beter is, zo moeten we deze mening toch van de hand wijzen. Niet dat wij instemmen met elk geschreven epistel in S-ulo. Integendeel, er zijn er die ons al evenzeer aanstoot geven, afgezien nog van onze persoonlijke smaak of ideeën. Er komen dikwijls stukjes uit de pen, die niet altijd bedoeld zijn om opvoedend of inlichtend te werken. Zij schijnen dan alleen bedoeld te zijn om anderen te treffen in hun overtuiging, inplaats van een uitwisseling van gedachten en ideeën te bevorderen. Ook over La Lernanto hebben wij niet altijd een onverdeeld gunstige mening, hoewel bijv. de zweedse LEA — onze broederorg. — het voor al zijn leden abonneerde. Dat neemt niet weg, dat in het algemeen het peil niet te veroordelen is. Stemt men niet in met een of ander polemisch gesteld stukje, dat men — op hoger peil — daarvan dan doe blijken met eigen argumenten. Maar voor alles houde men er rekening mee, dat het redigeren van een orgaan als S-ulo (en Sennacieca Revuo), dat immers enig in de wereld is, zijn vele bepaalde moeilijkheden heeft. Het zijn, en hier komen we op de inhoud van *ons* artikel terug, mensen van velerlei geaardheid, van allerlei richtingen, uit verschillende landen, die allen hun eigen kijk op de zich voordoende problemen hebben. Het ontwikkelingspeil der arbeiders is in alle landen anders, van verschillende graad, beïnvloed door problemen van andere aard, waaraan oorlogsinvloeden en -gevolgen niet vreemd zijn. De kring van esperantisten, nu we over de grenzen kunnen blikken, blijkt groter te worden. Maar dat eist van ons, dat onze blik en onze opvattingen zich ook verruimen. Ook van de SAT-anoj over onze grenzen. Richten we daar onze wijze van voorlichting, discussie en polemiek op in, opdat wij dat ook kunnen eisen. Maar laat ook uw stem horen. Terwijl we ontvankelijk blijven voor alle andere meningen en begrijpend trachten te staan ook tegenover uitingen, die onze goedkeuring niet hebben, misschien uit onbekendheid met verhoudingen. Het lijkt paradoxaal, maar de mogelijkheid kennis te kunnen nemen veelmaals zelfs van uitingen, die ons gevoel in opstand brengen of tot verontwaardiging aanleiding geven, die ons anders door het niet kennen van Esperanto onthouden zouden zijn, dwingt altijd weer onze eerbiedige bewondering af voor Zamenhofs meesterwerk.
Bovenal echter treft ons telkens weer, vooral bij het doorbladeren van een gehele jaargang hoe ontzaglijk veel het Esperanto voor ons wezen kan. Dit in verhouding nog jonge orgaan S-ulo, waarvan nog heel veel meer te maken is, naast Senn. Revuo, zij juist een voorbeeld voor alle organen in de arbeidersbeweging, van hoe het zijn moet. De stem te horen van ieder aardbewoner, of hij ver weg is of dichtbij in een ons bekende taal, dat doet ons blijven ijveren voor SAT en zijn organen, in het licht van de toekomst.
Met volle overtuiging lid van de Federatie, maar ook van SAT.

Esperanto-radiotaal!

Ja, dat leren ons de cijfers van de Tsjechische radio-omroep in Brno (Brünn). Deze omroep die esp. zeer gunstig gezind is, de omroeper spreekt esperanto, hoorspelen, lezingen en cursussen vinden plaats in esperanto, ontving tot einde 1933 niet minder dan 220 brieven enz., naar aanleiding van de esperanto-uitzendingen.
Deze bleken te komen uit 27 landen, w.o., behalve de omliggende landen, Algiers, Denemarken (51 br.), Duitsland (165), Egypte, Engeland (51), Estland (14), Finland, Frankrijk (693!), Italië, Letland, Lithauen, Mandsjoekwo, Nederland, Noorwegen, Zweden enz.
Bezien we dit niet complete staatje, dan geeft het ons toch wel te denken over de internationaliteit van onze wereldtaal.
Den KRO-omroeper in ons land ter ere, mogen we constateren, dat ook deze het esperanto spreekt en daarvan, bij de esperanto-nieuwsberichten van deze omroep, ook gebruik maakt.

Groepsgeest.

Van onze neutrale zuster-organisatie LEEN heeft zich een aantal afdelingen afgescheiden, die te zamen onder de goed gekozen naam Nederlanda Esperanto Gruparo, verenigingetje gaan spelen. In deze „gruparo" komt zeer juist de groepsgeest, die hun drijft, tot uiting. Ontstaan uit oppositie tegen het hoofdbestuur, welke tegenstand zijn grondoorzaak vond in de bereidheid van dit hoofdbestuur om tot een oplossing van het examenvraagstuk in overleg met onze Federatie te komen, draagt dit streven ook een klassekarakter.
Men kent bij ons de zaak van het examencomitee voldoende. Wij hoeven niet meer te herhalen, dat reeds een paar jaar het verzoek van onze Federatie, om op gelijke voet in het nederlandse examencomitee, dat uit LEEN en NK bestond, te worden opgenomen, slepende is gehouden.
Overtuigd, dat men het zelfs zou toejuichen, dat een groeiende organisatie als de onze, ook aan deze voor de algemene esperantozaak van belang zijnde werkzaamheden zou deelnemen, was ons eerste schrijven niet een verzoek om toelating, maar een mededeling van onze bereidheid tot medewerking.
Niets verwonderde ons meer, dan dat bleek, dat die dames en heren, die het examencomitee uitmaakten, niet op ons gesteld waren. Alle pogingen om als gelijkwaardige organisatie opgenomen te worden leden schipbreuk. Men zocht uitzonderingsbepalingen, inplaats van grif de geboden hulp te aanvaarden. Hier was dan ook geen sprake van kleinzielige houding van de „famila rondo," maar van een arbeidersvijandige houding, voor esperantisten toch ook wel een tikje anti-Zamenhofa, met terzijde stelling van de uit den treure gepreekte interna ideo.
Uit alles bleek, dat de oppositie het tegenwoordige LEEN-bestuur sindsdien verdacht van, schrik niet, te veel sympathie hebben voor de Federatie. Minder niet!
De ontstemming hierover leidde dus tot de bij anderen steeds veronderstelde verdeeldheid.
Intussen heeft de stemming bij LEEN plaats gevonden over het ontwerp-overeenkomst tussen LEEN en de Fed. Dit is daar aangenomen met 231 tegen 11 stemmen.
Het oude examencomitee LEEN-NK bestaat dus niet meer en hiermede is de noodzakelijkheid van ons eigen examencomitee vervallen.
Op de organisatie der examens in het nieuwe jaar zullen wij in LE nog nader terugkomen.

Verschijning L E.
Het volgend nummer van ons blad verschijnt 12 Januari. Copie inzenden vóór 5 Jan.

Esperanto in de Gemeenteraden.

Uit verschillende mededelingen blijkt ons, dat men zich tracht te verzekeren van de medewerking der overheid voor het welslagen der esperanto-cursussen. Veel succes boekte men nog wel niet, maar hier en daar bemoeit er zich zelfs de gemeenteraad mee. Hetgeen vooral in kleinere plaatsen, door meer gelezen raadsverslagen toch zijn nut heeft.

Dat er ook nog wel eens iets te bereiken valt, blijkt uit het hieronder volgend raadsverslag van Arnemuiden, dat we vonden in de Middelburgsche Courant.

Op een verzoek van de esperantistenvereniging La Espero om subsidie voor een cursus (voor elke deelnemer die werkloos is 10 cent per week), adviseren B. en W. afwijzend.

De hr. Schuit wilde een bepaald aantal als eis voor het verlenen van subsidie stellen en dan alleen voor werklozen.

De hr. Baaijens was er tegen. God heeft gewild, aldus spr., dat er verschillende talen zijn (spraakverwarring bij de toren van Babel) en nu wil men allen mensen weer één taal geven.

De hr. Franse zegde voor ieder die het diploma A haalt f 5 beschikbaar te willen stellen, het is een beweging die hier spontaan uit het volk is opgekomen en spr. meende dat het voor de gemeente geen grote financieele gevolgen zal hebben.

Nadat de heer Schuit zijn voorwaarde voor subsidie (het werkloos zijn der deelnemers) had laten varen, werd het voorstel Franse met 4 stemmen voor aangenomen (tegen de hrn. Baaijens, Van Eenennaam en Crucq).

Nationaal-Socialistische esperanto propaganda.

In het orgaan van de nationaal-socialistische esperantobeweging „Der Deutsche Esperantist" houdt een nazi, die reeds 26 jaar esperantist is, een uitvoerig pleidooi voor esperanto in dienst van de verbreiding van het nationaal socialisme en de duitse Kultur.

Wel houdt hij er zich van overtuigd, dat er in nazikringen veel vooroordeel tegen esperanto bestaat, die zijn oorzaak daarin vindt, dat ook het marxisme en het jodendôm zich van esperanto bedienden.

Was het maar waar, zouden wij willen zeggen. Maar dat men de joden toch nog wel dankbaar mag zijn, blijkt uit de mening van dezen nazi, die meent, dat men dit middel toch niet ongebruikt mag laten, al is het van den joodsen Dr. Zamenhof, want, vervolgt hij, dan zou men konsekwent moeten zijn en zich ook niet moeten bedienen van de radio, die toch een vinding is van den joodsen geleerde Hertz.

Hij weet natuurlijk wel, dat men het in zijn vaderland met konsekwenties niet zo nauw neemt.

Na er op gewezen te hebben, dat men in niet-esperantokringen geen idee heeft omtrent de verbreiding van esperanto en de mogelijkheden die openstaan bij het gebruik van deze alom verbreide taal, voor handel, industrie en verkeer, legt hij er de nadruk op, dat het Duitse Esperanto-Instituut te Leipzig (dezelfde die ook een anti-joods geschrift in het esperanto de wereld inzond) beschikt over de adressen van ruim 8000 onderwijzers-esperantisten uit alle werelddelen, en de duitse esp.organisaties hun leden verplicht hebben hun buitenlandse esperantocorrespondentie te wijden aan bestrijding der anti-duitse propaganda in de overige wereld.

Dit werkt verhelderend, zegt deze propagandist, ten voordele van het nieuwe Duitsland en heeft ook reeds veel resultaat gegeven, zodat zelfs een correspondent hem schreef: als ik duitser was, werd ik nationaal-socialist. Zijn correspondentie en vertalingen worden op clubavonden van esp.-isten in Glasgow voorgelezen en besproken.

Dies geeft hij middelen aan voor het organiseren van dergelijke correspondentie en het uitgeven van een esperantoblad, dat aan alle esperantisten ter wereld dient te worden gezonden, alles ter meerdere glorie van het derde rijk.

Wat erger is, ook de kinderziel moet in deze richting geleid worden, hetgeen al gebeurt.

De schrijver van het pleidooi is zelf onderwijzer aan een school in Gohlis bij Dresden, waar esp. een verplicht leervak is. Derhalve voeren de kinderen briefwisseling met schoolkinderen uit andere landen. Zo werd door een esperanto-klas in Ellesmer Port in Engeland (ziet ge lezer dat esp., in grote landen als Duitsland en Engeland — welks taal toch de wereldtaal wordt genoemd — ook al op school wordt onderwezen), materiaal gevraagd voor een schooltentoonstelling. We hoeven hier niet te zeggen, welk materiaal gezonden werd, maar er waren ook plaatjes bij die den „Führer" voorstellen als kindervriend, met begeleidende tekst, „Onze Führer heeft de kinderen lief en alle duitse kinderen vereren en beminnen hun Führer."

Resumerende komt deze nazi-onderwijzer tot de conclusie, dat men alle vreemde talen-leerderij op school moet afschaffen, hetgeen het rooster maar overlaadt met later niet gebruikte of in onvoldoende mate verworven kennis om daarvoor het door ieder kind gemakkelijk eigen te maken en practisch te gebruiken esperanto in de plaats te stellen.

Wanneer ziet onze arbeidersbeweging het belang van esperanto voor de uitwisseling harer belangen eens in?

Wat een bulgaar zegt.

In „Bulgara Esperantisto" haalt een „oude" esperantist herinneringen op van zijn belevingen als esperantist. Reeds in 1901 leerde hij esperanto. Vele jaren later bezocht hij een esp. wereldcongres in Antwerpen, waar 32 nationaliteiten tegenwoordig waren. En niemand kon de nationaliteit van een ander gissen. Men hoorde slechts esperantisten.

Onbeschrijfljjk was zijn gevoel, toen hij bemerkte dat men hem verstond en hij de anderen.

Iemand richt het woord tot hem.

Na een half uurtje, waarin de een de nationaliteit van den ander niet kon ontdekken, vroeg er een:

En, meneer, is u een fransman?

Nee, een bulgaar.

De ander bleek een engelsman te zijn.

De bulgaar, Penko Stoev, oud-directeur van de Nationale Bank, sprak geen andere taal dan het bulgaars en het esperanto.

Geen woord kennende van andere talen, mocht hij het genoegen smaken zich te onderhouden met zweden, brazilianen en chinezen. Een wonder vond hij het esperanto.

Wij arbeidersesperantisten ondervinden het ook als een wonder, ofschoon het haast alledaags voor velen onzer is, zich te onderhouden is esperanto.

Hier is iemand met een hoge positie, van een kleine natie aan het woord, die geen vreemde talen kent. En zou men dan mogen verlangen, dat een arbeider wel vreemde talen leert, waartoe men nochtans niet de gelegenheid schept, als zó iemand zich weet te redden met esperanto naast zijn landstaal?

En is hiermede niet voor de zoveelste maal weerlegd de (onzinnige) tegenwerping, dat het niet mogelijk zou zijn elkaar te verstaan, omdat ieder het esp. verschillend(!) zou uitspreken?

OVER „LA PROGRESANTO".

Over ons studieblad ontvangen we niets dan lof. Het doet ons goed en het verheugt ons deze uitgave doorgezet te hebben.

Ook niet-leden schrijven ons, dat dit blad er keurig uitziet en de inhoud hier niet voor onder doet. Zo schreef een niet-lid (B-ulo), dat hij nog nimmer een zo degelijke cursus zag met een zo flinke hoeveelheid studiemateriaal. Hij voorziet in een lang gevoelde behoefte en beveelt zich zelf aan.

Het aantal abonnees blijft dan ook toenemen.

Dat kan nog, omdat we een aantal lieten overdrukken. De volgende maand moeten we echter de definitieve oplaag bepalen.

De abonnementsprijs is f 1.25 per jaar voor leden der Federatie en f 2.— voor niet-leden.

Ieder federatielid naar SAT?

Lang niet alle Federatie-leden zijn aangesloten bij SAT. En de redenen, welke die niet aangeslotenen daarvoor hebben, zullen wel zeer verschillend zijn. Tot nog toe heb ik 't niet nodig gevonden, kenbaar te maken in ons orgaan, wat mij er van weerhoudt, me bij onze wereldorganisatie aan te sluiten. Nu echter in een hoofdartikeltje rechtstreeks er op werd aangedrongen, zich als lid op te geven, voel ik toch behoefte, mijn argumenten contra SAT niet langer voor me te houden.

Daar is allereerst het feit, dat ik me als Fries niet aansluiten kan bij een Sennacieca Asocio. Ik weet heel wel, dat sennacieca iets gans anders is dan sennaciema, maar kan toch niet ontkomen aan 't gevoel, dat mijn sterke nationale gezindheid als Fries in tegenspraak is met iets dat zich sen-nacieca noemt. Die gezindheid past beter bij een inter-nacieca asocio. En daar hebt u meteen een verklaring voor het feit, dat vele friese sociaal-democratische esperantisten, leden van „'t Forbân" zelfs huiverig zijn voor aansluiting bij de Federatie, verbonden als zij die weten aan SAT. U begrijpe dat nationalisme van ons niet verkeerd. Het is geen nationalisme, dat verband houdt met landsgrenzen, dat 't nodig vindt, er met wapengeweld toe over te moeten gaan om zijn mening aan anderen op te dringen, dat zich niet aan groter mensheidsgevoel onderwerpen wil. En daarom zijn wij dan ook internationalisten. Maar wij willen blijven ijveren voor het Fries-eigene, onze taal, onze zeden en gewoonten, kortom, wij willen Fries blijven. Zonder chauvinist te zijn, zingen wij toch van harte mee ons Friese volkslied: „Wy sjonge it bêste lân fen d' ierde, it Fryske lân fol eare en rom," of 't: „Wy, wy litte üs tael net farre", of 't „Alle minsken binn' myn broerren en de hiele wrâld myn thûs, mar it bloed yn Fryske ieren krûpt nei Fries en Fryslân ta."

U vindt ons nationalisme zeer goed beschreven in de hoofdstukken 6. Literaturlingvo en 7. Nacia Kulturo van 't boekje van V. Elsudo — A.B.C. de Sennaciismo, uitgave van SAT. Elsudo noemt ons nationalisme geen nationalisme in de moderne (kapitalistische) zin van het woord en daaraan heeft hij mischien gelijk. Wat dat betreft, zijn wij zelfs enigszins sennaciist.

Maar ook als religieus mens is 't me onmogelijk, me aan te sluiten bij SAT. Ik vind in Sennaciulo te veel uitdrukkingen, die me prikkelen. En U begrijpe me weer goed, 't is niet 't feit, dat men a-religieus of vrijdenker is, en zich als zodanig uit, ik zal de laatste zijn, 't recht van vrije meningsuiting te ontkennen, maar 't is de toon, waarop het wordt gezegd. Ik erger me aan een uitdrukking als „La dio estas la monsako", ik vind een artikeltje als: „La morto de la merlo", en 't slot daarvan tenminste: „Ekzistas pli da lumo kaj vero en la sekaj kardoj de nuda rokejo ol en tiu libro" niet op z'n plaats in „La Lernanto" en nog minder 't dunne verhaaltje, nog wel por niaj infanoj over „miaj memoroj pri la religia instruado".

En als sociaal-democraat stoot ik me aan uitdrukkingen van „maljuna laboristo" als „La salajrataj gvidantoj vivas komforte, pro tio burĝiĝas, ili perdas la kontakton kun la laboristoj kaj interrilatas kun ili nur tiom, kiom estas necese por kolekti la kotizojn". Als ik zo iets lees, is mijn eerste gedachte: „geen eenheidsfront", dus niet in SAT.

Niet in SAT om bovengenoemde redenen, zolang men in deze organisatie en z'n orgaan niet het peil heeft bereikt, waarop onze Federatie, toch ook een vereniging van niet in alle opzichten gelijk gezinde leden, en de inhoud van „L.E.", een krant, die ik steeds met genoegen lees, staan.

Met volle overtuiging lid van de Federatie, voorlopig maar niet in SAT. C. H.

(Zie ons antwoord in 't hoofdartikel. Red.)

ZO NIET?

Onze afd. Stompetoren voelt zich verongelijkt, door onze mededeling in het vorig nummer, over de o.i. onjuiste organisatorische verhouding. Dat we hier aandacht aan wijdden in L E, is om te voorkomen, dat event. gewenste samenwerking met anderen, in andere afdn. op deze wijze zou worden opgevat. En we zijn er niet geheel zeker van, dat dit niet al zo is. Althans kwam een dergelijk streven reeds eerder tot uiting.

De bedoeling was het stichten van plaatselijke clubs, waarvan ieder esperantist lid zou kunnen zijn en, indien hij dat zou wensen, lid van een of andere landelijke organisatie. Dat daarvan in de practijk niet veel terecht zou komen is wel duidelijk.

Het veroorzaakt verwaarlozing van de taak der organisatie. Men komt er niet gemakkelijk toe, een afd. van bijv. onze Federatie te stichten of behoorlijk te doen functioneren.

Volgens ons komt het karakter onzer eigen propaganda, van onze eigen richting en ideeën, die ons als arbeiders georganiseerd in de Fed. onderscheiden van de anderen, niet voldoende tot uiting. Het leidt tot verloochening onzer organisatie en verzwakt de werfkracht onder de georganiseerde arbeiders.

We weten maar al te goed, dat anders georiënteerden niet toegeven aan onze wensen, maar wel wordt van ons een zekere toegeeflijkheid verlangd, nee, dat wordt vanzelfsprekend geacht.

Samenwerking, we zeiden het reeds en meermalen, is goed, dikwijls gewenst. Maar slechts voor een gemeenschappelijk doel en..... als men zich zelf blijven kan. En moet er wat toegegeven worden, dan niet van één kant. Wat zegt men er wel van, dat terwille van wat grotere cursussen b.v., men onze naam o.a. moet verzwijgen. Of **ons** tentoonstellingsmateriaal gebruikt, voor de propaganda subsidie enz. van onze Fed.-kas verzoekt, voor gemeenschappelijke cursussen. Angstvallig vermijdt men dan van de Fed. te spreken, die er dus ook geen zijde bij spint. Van een overtuigend pleidooi voor onze zaak is dan geen sprake, zoals in eigen cursussen. Dergelijke halfslachtigheid kweekt zwakke afdn, zonder karakter.

Dat is het wat wij ook bedoelden tot uiting te doen komen met ons stukje in November. Dat wij overigens weergaven hetgeen de secr. van genoemde afd. schreef, blijkt wel uit zijn mededeling zelf van 31 Oct. l.l. Daarin toch zegt hij

> „ke nia klubo konsistas el anoj de FLE kaj anoj de NE. Niaj anoj rajtas legi komunikaĵojn en „La laborista Esperantisto", do ankaŭ la anoj de NE rajtas legi la samajn komunikaĵojn en siaj gazetoj. Mi tamen ankaŭ estas sekr. de ilia sekcio, aŭ prefere komuna sekr. Ili ne havas specialan estraron."

Als we bovendien in NE (het orgaan van LEEN) onder de rubriek „Van de afdelingen" lezen **Stompetoren** met de naam er onder van de secr. van de Fed.-afd. die daarin de hoop uitspreekt, dat „onze afd. zal groeien enz.", waarmee in **dat** orgaan immers alleen bedoeld kan zijn de afd. van LEEN, dan kan onze conclusie, die niet de bedoeling had onze afd. te treffen, maar ook als informatie gericht was aan andere, op soortgelijke wijze werkende afdn., toch niet onjuist genoemd worden. En mag men dus niet vragen, waar wij de moed vandaan halen zo te schrijven.

VOOR DE ZAMENHOFDAG

doet men een keuze uit de gratis katalogus van de Libro-Servo FLE.

SPREEKT MEER ESPERANTO!

In onze tijd doen korte leuzen en slagzinnen bijzonder opgeld.

Ter ondersteuning van de een of andere campagne, tot het inwerken van een bepaald product of tot het doen slagen van een collecte, is het meer en meer gebruikelijk geworden, een korte leus of slagzin samen te stellen, welke er dan net zo lang bij het publiek ingehamerd wordt, tot het in de aanvang gestelde doel bereikt is.

Zoals: Eet meer brood! Eet meer worst! Eet meer fruit! enz. enz.

Het ontbreekt er nog maar aan, dat dokters en begrafenisondernemers gaan propageren: Wordt meer ziek en — gaat meer dood!

Wanneer de zaken echter zo staan, dat leuzen de belangstelling voor een bepaald doel kunnen wekken, waarom zouden wij, esperantisten, dan niet een campagne kunnen voeren onder de leuze: Spreek meer Esperanto!

Want daar komt het per slot van rekening op aan: **het spreken van esperanto.** En ieder ingewijde weet, dat daar in het algemeen nog wel wat aan mankeert. Gebeurt het niet al te vaak, dat esperantisten, elkander op straat ontmoetend, na enkele begroetingswoorden direct tot het hollands vervallen? En is dit op vele „esperanto"-bijeenkomsten niet evenzo het geval?

Als dit zo is en wij gevoelen allen de noodzakelijkheid dit te veranderen, dan kan het niet anders of een actie onder bovenstaand motto moet slagen. Vooral waar wij onze taal naar buiten willen propageren, is het voor ons zaak, haar overal en ten alle tijde te gebruiken en toe te passen. Immers het publiek moet aanhoudend in kennis gebracht worden met het nieuwe artikel. In dit opzicht zijn wij niet veel beter dan de bakker of de slager die zijn waren aanprijst. Met dit verschil echter, dat wij niets aan onze waar verdienen.

In ieder geval — ik neem het initiatief!

Spreek meer Esperanto!! G. V.

Nia dorlotata infano.

La novnaskisto de la Federacio petas insiste atenton de ĉiu sekcio. En malfacilaj cirkonstancoj ĝi naskiĝis kaj ĝiaj vindoj estas ankoraŭ tre simplaj.

Sed ni, laboristoj, scias, kion signifas pionira laborado. Ne forgesu, ke nur kelkaj kdoj fondis la federacion kai nun ĝi nombras jam preskaŭ 3000 anojn. Tiel ankaŭ nia eta infangazeto **„La Vojo"** povas fariĝi ŝatata organo por multaj niaj infanoj, interligante ilin.

Ĉiu ano de la federacio pere de sia sekcio konatiĝu kun ĝi. Nunsezone nur kelkaj sekcioj aranĝas kursojn por infanoj. Sed venos la tempo, kiam la infan-kursoj apartenos al **la programo de ĉiuj sekcioj.**

Do, ne preterlasu la okazon informiĝi jam de komenco kun la enhavo de **„La Vojo"**, sekvu kun atento la unuajn paŝojn de nia plej juna eldonaĵo kaj ĝia sorto ne estu indiferenta al vi. Observu kaj subtenu nian infangazeton tiel, por ke ĝi vere fariĝu „Nia dorlotata infano".

Vi demandas kiel? Jen la espondo:

1. Ĉiu sekcio abonu **„La Vojon"** kaj zorgu pri la tuta jarkolekto por sia biblioteko.
2. Dum la kunvenoj ĝi ne paradu ŝlosita en la ŝranko, sed la membroj havu okazon konatiĝi kun ĝi.
3. Aboniĝu la infanojn, al kiuj vi instruis Esperanton! Instigu ilin partopreni la kunlaboron, por ke estu firma kontakto inter la infanoj kaj ilia gazeto „La Vojo".
4. Pritraktu en iu konversacia vespero la enhavon de la gazeto t.e. esploru, ĉu vi per iniciativo kaj kunlaboro povas atribui ion al ĝi.

Se vi tiel dorlote zorgados pri nia infangazeto, tiam ĝi baldaŭ povos aperi en formo presita kaj ĝia progreso estos ankaŭ via fiero. Abono de „La Vojo" kostas nur 0.50 guld. jare. Adm. kaj redakcio: James Wattstraat 42, Groningen. Efo.

Onder leiding van
Degenkamp en Faulhaber

ONS TAALBLAD

Adres
Rietstraat 40, Utrecht

SINDS (DE of DUM).

Met mijn artikeltje over sinds (de of dum) in O.T. van Aug. pag. 70 is een lezer het niet geheel eens. Iets dergelijks zal natuurlijk wel eens meer voorkomen. Er zijn nu eenmaal in de Esperanto-spraakkunst enkele punten, waaromtrent men het recht heeft er verschillende meningen op na te houden, zo lang het Taalcomitee niet, na een serieus onderzoek, een of ander bindend besluit genomen heeft. Genoemde lezer, kam. Dr. in R., meent wel degelijk verschil te zien tussen dum longe en de longe, en zou b.v. een zin als sinds drie weken is hij ziek niet vertalen met: dum tri semajnoj li estas malsana. En waarom niet? Wat is logischer: Hij is gedurende (= dum) drie weken ziek, of: Hij is *van* (= de) drie weken *af* ziek? De als vertaling van van.... af heeft alleen maar zin, als dan ook het tijdstip genoemd wordt, *vanwaar* men af rekent, b.v.: Hij is van 11 April af ziek = Li estas malsana de l' 11a de aprilo.

Dat vele esperantisten, zelfs van verschillende nationaliteit, de in de zin van dum hebben gebruikt, verandert aan de zaak absoluut niets. Wel heeft kam. Dr. gelijk, als hij zegt, dat „enig bezwaar voor juist begrip van de bedoeling niet aanwezig schijnt te zijn", maar dat is geen reden om een onlogische uitdrukking te prefereren boven een volstrekt logische! We hebben hier te kiezen tussen een ingeburgerde fout en een logische, nog niet genoeg toegepaste uitdrukking. Dat deze fout zo veelvuldig voorkomt, bewijst slechts, dat toevallig in verschillende talen een dergelijk woordje als ons sinds met meer dan één betekenis voorkomt. Maar dat niet alleen nationale gewoonten menig auteur parten spelen, maar — misschien ook onbewust — de logica zich uit, bewijst het feit, dat men soms bij den zelfden schrijver, voor precies dezelfde betekenis nu eens de (longe), dan dum (longe) vindt.

Kam. Dr. zou in de zin: Sinds maanden is het tarief verlaagd niet met dum, maar met de vertalen. Wel, ik zou deze zin op twee wijzen vertalen, maar zeker niet met de; en wel: Jam dum monatoj la tarifo estas malaltigita. De toestand „malaltigita" (= verlaagd zijn) duurt immers reeds gedurende maanden. Jam antaŭ monatoj oni malaltigis la tarifon. En hierbij denk ik aan de handeling „malaltigi", die maanden geleden (= vóór maanden) plaats had.

Denkt men dus werkelijk aan het begin van de toestand, en noemt men het tijdstip daarvan niet, dan vertale men met antaŭ of jam antaŭ. Ik zou dus deze raad willen geven: Vertaal sinds niet gedachteloos door de, noch ook door dum, maar geef er u rekenschap van, wat sinds betekent. Dan zal blijken, dat het nu eens door dum of jam dum vertaald moet worden, dan weer door antaŭ of jam antaŭ; en door de alleen, als het tijdstip — en geen tijdsduur — genoemd wordt, zodat we dan ook in het nederlands kunnen zeggen: *van toen* of *dan af, van die dag af, van dat uur af* enz.

Vertaal nu als oefening eens de volgende zinnen, waar sinds in voorkomt in verschillende betekenissen:

Oefening.

Sinds wanneer woont gij hier? Hij heeft gelogen; sinds vertrouw ik hem niet meer. Sinds hij gelogen heeft, vertrouw ik hem niet meer. Sinds vanmorgen heb ik hem niet gesproken. Sinds die middag is hij weggebleven. Sinds zijn dertiende jaar is hij bij dien baas in dienst. Sinds mijn vader ziek is, ga ik niet uit. Sinds drie dagen is hij op reis. Drie dagen zijn voorbij gegaan, sinds hij afgereisd is. Hij is al sinds twee jaren overleden.

-IA, -IEL, -IOM.

Woordjes met de uitgang -ia duiden op een *hoedanigheid*.
Woordjes met de uitgang -iel duiden op een *wijze*.
Woordjes met de uitgang -iom duiden op een *hoeveelheid*.

Alzo:
tia = zodanig,
tiel = zo,
tiom = zoveel,
kia = hoedanig,
kiel = hoe,
kiom = hoeveel.

Ziedaar zo ongeveer, wat de meeste leerboekjes omtrent deze woordjes zeggen.

Maar nu geeft men er zich niet altijd rekenschap van, dat de woordjes zo en hoe in verschillende nationale talen juist niet betekenen *op die* of *op welke wijze*, maar een *hoedanigheid aangeven van een zelfstandigheid*, of *een graad van die hoedanigheid*. Zo wil b.v. hoe is die kleur? niet zeggen van welke manier of wijze is die kleur?, maar van welke *hoedanigheid* is die kleur? De vertaling is dus niet: *kiel* estas tiu koloro?, maar: *kia* estas tiu koloro? Het antwoord is immers ook niet: la koloro estas *ruĝe*, maar: *ruĝa*. Men kan dus ook niet zeggen: la koloro estas *tiel*, maar: *tia*.

En vraag ik nu: hoe hoog is die toren?, dan betekent dat niet: *op welke manier of wijze* is die toren hoog?, maar *in welke graad* is hij hoog? Beter dan met kiel kan men dan ook vertalen: *Kiom* alta estas tiu turo? Immers: tiom geeft niet alleen een hoeveelheid, maar ook een graad aan. En bovendien: het antwoord is toch ook: La turo estas alta *tiom* da metroj. Dan ook: La turo estas *tiom* alta.

Nu weet ik wel, dat in de praktijk tiom en kiom voor bijvoeglijke naamwoorden niet veelvuldig voorkomen, maar men meestal tie en kiel gebruikt. Maar dat wil toch niet zeggen, dat een eenmaal ingeburgerde onjuistheid te verkiezen zou zijn boven een logisch volkomen juiste vorm?! Dit is dan ook mijn antwoord op vragen van enkele lezers, die uit de kritiek van den heer Heilker, onlangs voor de microfoon uitgesproken, opmaakten, dat -iom in plaats van -iel beslist fout zou zijn. Geeft de heer Heilker aan tiel granda de voorkeur boven tiom granda, dan is dat zijn recht, maar hij mist het recht het voor te stellen, alsof tiom granda fout is, alleen omdat het minder gebruikt wordt.

En wat de praktijk betreft, hiervoor zie men (èn de heer H., èn onze lezers) maar eens verschillende werken in, vooral van de latere tijd; dan zal blijken, dat menig auteur wel degelijk tiom gebruikt, als er duidelijk sprake is van een *graad* en niet van een *wijze*. Alleen is het verschil tussen -iel en -iom niet overal konsekwent doorgevoerd, wat dan ook moeilijk is, omdat men bij zo mooi, zo goed, zo slecht enz. meestal niet bepaald aan een wijze of graad van schoonheid denkt. Maar verschil tussen wijze en graad is er; en bij maten is er eigenlijk altijd sprake van een graad, dus zal tiom granda, alta, longa, profunda, dika, larĝa enz. in alle gevallen juister zijn dan tiel granda enz.

Een bewijs voor de juistheid hiervan is nog het volgende:

De heer H. — die dus kiel prefereert — vraagt: Kiel alta estas tiu turo? Ik schat de hoogte en antwoord: Ĝi estas 60 metrojn alta. Als ik mij nu in de hoogte vergis, zegt mijnheer H. dan ook: Ne, sinjoro, la turo ne estas 60 metrojn alta, sed ĝi estas iel pli alta!? Neen, dan zegt hij stellig: ĝi estas *iom* pli alta. En waarom? Omdat er sprake is van een *graad* en niet van een *wijze*, en dat zegt de heer H., en met hem ieder esperantist, dan ook onbewust in: Ĝi estas *iom* pli alta.

Nu kan ik wederom vragen: Kiom pli alta ĝi estas? = Hoeveel is hij hoger? En zou het nu geen onzin zijn, als ik wel mag zeggen: Kiom pli

alta ĝi estas? (Hoeveel is hij hoger), en niet: *Kiom* alta ĝi estas? (= Hoe hoog is hij?) Moet ik dan inkonsekwent zeggen: *Kiel* alta ĝi estas?!

Met het verschil tussen de iel- en ia- woordjes is het ook zo. Uit gewoonte — en gemakshalve — gebruikt men dikwijls -iel, waar -ia het aangewezen woord is. Nemen we dit voorbeeld:

Blauw als de hemel = Blua kiel la ĉielo. Maar ook: Blua kia la ĉielo. Wat is nu het verschil?

Blua *kiel* la ĉielo = (Zo) blauw als de hemel (blauw is). (Tiel) blua, kiel la ĉielo (estas blua).

Blua *kia* la ĉielo = Blauw (zo)als de hemel (is). Blua, kia (estas) la ĉielo.

Uit beide zinnen kan ik immers twee geheel verschillende vragen afleiden: *Kiel blua* estas la ĉielo?

En: *Kia* estas la ĉielo?

Maar niet: *Kiel* estas la ĉielo?

En de antwoorden hierop zijn:

La ĉielo estas *tiel blua.*

En: La ĉielo estas *blua* (....estas *tia).*

In de zinnen met tiel en kiel geven deze woordjes dus de *wijze* van blauw aan; in de zinnen met tia en kia hebben die woordjes betrekking op het zelfstandig naamwoord ĉielo.

Vertaal aan de hand van het bovenstaande de volgende zinnen :

Oefening.

Hoe nieuwsgierig zij ook waren naar zijn huwelijk, nooit..... O, kon ik iets doen om u te bewijzen hoe dankbaar ik ben! Hoe wenste zij hem het allerbeste toe! Hoe zou ik mij verheugen! Ik was benieuwd zijn gunstelingen te zien, die hem zo interesseerden. Zij verdreef de verveling zo goed mogelijk, door hem voor te lezen; maar meermalen sprak hij haar van de stad, waar hij zo van hield, en die hij haar zo graag wilde laten zien. Zij herhaalde de woorden zo snel zij kon. Hoe wij er ons het hoofd ook over braken, wij begrepen het niet. Dat is des te erger, daar hij ons allen bekend is. Des te beter voor ons. Ik heb al in zo lang geen menselijk gelaat gezien. Hij is zo rijk, dat hij al zijn bezittingen zelfs niet kent. De woning is niet, zoals ik haar gewenst had. Het boek is niet zo gebonden, als ik het gewenst had. Uw ogen zijn schoon als de hemel. Neem de zaken zoals zij zijn.

OVERBODIGE, MAAR BESTAANBARE VORMEN.

Tegenstanders van Esperanto willen nog wel eens graag bewijzen, dat Esperanto, wijl het een z.g. „kunsttaal" is, in verschillende opzichten bij andere talen achter staat. Het tegendeel daarvan is waar: Juist omdat Esperanto „gevormd" is, biedt het mogelijkheden, die in andere talen niet bestaan.

Edoch, er zijn esperantisten, die van die mogelijkheden een wel wat *te* ruim gebruik maken. Zo ziet men wel eens — gelukkig slechts zeer zelden — samenkoppelingen van deelwoord en werkwoordsuitgang. Ik bedoel vormen als deze: amantas, amintas, amantis, amatas enz. De uitgangen as, is, os vervullen dan de rol van het hulpwerkwoord estas, estis enz. Men krijgt alzo:

amantas = estas amanta,
amintas = estas aminta,
amantis = estis amanta,
amintis = estis aminta,
amantos = estos amanta,
amintos = estos aminta, enz.
En evenzo van de lijdende vormen:
amatas = estas amata,
amitas = estas amita, enz.

Soortgelijke samenkoppelingen zijn:

Tio ne fareblas = Tio ne estas farebla. Mi diris multon, kio ne direndis, kaj mi evitis diri multon, kio tre direndis = Veel heb ik gezegd, wat niet gezegd moest worden (kio ne estis direnda), en ik heb veel vermeden te zeggen, wat wel moest worden gezegd (kio estis direnda).

Dit korte artikeltje diene alleen als antwoord op enkele mij gestelde vragen, en verder als verklaring voor diegenen, die dergelijke vreemde vormen ergens mochten ontmoeten. Doch ik raad absoluut af ze toe te passen. Ook al zijn ze niet in strijd met de taalregels, ze zijn ons toch vreemd, en juist doordat ze ingewikkelder lijken dan ze in werkelijkheid zijn, geven ze aan de taal een onnodig moeilijk aspect.

FUŜTRADUKO.

— Laboristan esperanto-literaturon ni bezonas —. Kun tiu devizo anoncis ADLEL eldonadon de verkoj, speciale porlaboristaj. Kun senpacienca scivolo multaj kamaradoj kun mi atendis la aperon de l' unua volumo. Jen ĝi venis! Vera surprizo ĝi estis, sed.... tre malagrabla!

Jam longe forpasis la tempo, kiam ĉiu libro en Esperanto estis laŭde akceptata, malgraŭ oftaj lingvaj makuloj. La esperantistoj dume fariĝis postulemaj kaj kritikemaj. Same kiel en nacia lingvo, ĉiu libro kun gramatikaj kaj stilaj eraroj estas malfavore akceptata (Vidu ekzemple en LE la lastajn recenzojn pri netaŭgaj Esperanto-libroj.) Ankaŭ la esperantistoj postulas lingve bonajn verkojn, ĉar ilia lingvo certe ne malpli valoras ol la naciaj; kaj ĉiun fuŝlibron ili traktas severe kaj forrifuze.

Tia fuŝlibro estas la eldonaĵo „La travivaĵoj de la brava soldato Švejk dum la mondmilito", tradukita el la ĉeĥa lingva de J. Ŝtadler. Krom gramatikaj eraroj ĝi enhavas amason da nelogikaĵoj; sed superas la stilaj malperfektaĵoj. Laŭstile kaj -sintakse ĝi estas tradukita preskaŭ vorton post vorto el la ĉeĥa lingva, tiel ke la libreto estas, escepte de l' vortaspektoj, pure nacia.

Kelkaj kamaradoj petis mian opinion pri tiu ĉi libreto, kaj iuj deziris eĉ klarigojn pri eraroj kaj strange kunmetitaj vortoj. Sed trakti iujn detalojn el la libro mi ne volas; ĝi ne valoras tion. Laŭ mia scio ĝi estas la plej terura fuŝlibro, ĉi jare aperinta.

Mi tre miras, ke ADLEL povas tiamaniere eldoni libron, komisiante la tradukadon al homo, kiu scias ne pli multe ol la gramatikajn elementojn, kvankam inter la SAT-anaro certe estas troveblaj tre kompetentaj esperantistoj. Kaj krome, evidente neniu kontrolis la tradukon, kio i.a. pruviĝas el la vortarmaniera mallongigo *k* por *kaj,* kiun ĝenaĵon la tradukinto plue en la libro ne daŭrigas.

Ni nur esperu, ke poste aperonta libro estos almenaŭ zorge tradukita kaj korektita, ĉar laboristaj esperantistoj ne deziras forĵeti sian monon por senvaloraĵoj, da kiuj ni jam havas tro multe en Esperanto; kaj la literatura kaj lingva belgustoj de la laborista esperantisto certe ne malsuperas tiujn de l' esperantisto burĝa!

G. J. D.

Novaj eldonoj.

Per kio ni amuzu nin? Societ- kaj dancludoj de Rosenberg-Malmgren. Eldona Societo Esperanto, Stokholm. 39 pĝ. Prezo: f 0.45. Tiu ĉi libreto celas prizorgi amuzan parton de la grupvesperoj. Ĝi konsistas el societaj ludoj kolektitaj de Rosenberg, kiuj estas **internacie** uzeblaj, kaj svedaj dancludoj tradukitaj de Malmgren.

El la nebulo. Tre facila legolibro originale verkita de Christian Hougaard. Eld. Dana Esperanto librejo, Abyhoj 1934. 28 pĝ. Prezo: f 0.25.

Deziro doni al komencantoj facilan legaĵon gvidis Hougaard ĉe verkado de tiu ĉi libreto, ĝi konsistas el ĉapitroj komence tre simplaj, kiuj rakontas historion de familio, kies anoj ĉiuj esperantiĝis kaj poste vojaĝis al lando de siaj revoj, Esperantujo, feliĉa insulo ie en orienta maro. Forgesante realon la verkinto malkovras en sia fantazia priskribo sekretan sopiron de multaj pacaj batalantoj por la interna ideo.

Lingvo de la verketo estas bona, flua kaj super ĉio tiel simpla, ke ĝi estas konforma al la postuloj de komencantoj. Sur pĝ. 17 kaj 18 mi trovis jenajn frazojn: „La familio **atingis al** sia provizora celo (17). Nur malforta bruo **atingas** nun **al** iliaj oreloj (18.) Certe danismo ĉar internacie ni kutimas uzi: atingi ion, iun.

Plue malĝusta uzado **kiel** anstaŭ kia ekz. pĝ. 19. Mi ne scias **kies** la estonta tempo fariĝos.

LA KONSILANTO. Voor de behandeling van taalmoeilijkheidjes schaffe men aan, La konsilanto pri la esperanta-gramatiko, van G. J. Degenkamp. Prijs f 0.85. Libro Servo FLE, Postbus O. 50, A'dam (O.), Postgiro 111278.

AL LA LEGANTOJ.



Kio estas AELA?
AELA estas kooperativa laborkomuno de Aktivuloj el la Esperantistaj Libro-Amikoj.

Kian celon havas AELA?
AELA celas havigi al siaj kooperativanoj — membroj la necesajn bonajn librojn por la plej malkara prezo.

Kiel AELA atingas sian celon?
AELA konsistas el librokonsumantoj, kiuj ankaŭ mem produktas siajn librojn. AELA-libroj estas jam ĉe la preso kvazaŭ antaŭe aĉetitaj. Tial en la prezkalkuloj ne devas troviĝi grava sumo por kovri eventualan perdon ĉe nevenditaj libroj kaj la prezo povas konsisti el la nuraj preskostoj, papero, sendkostoj, aŭtoraj honorarioj kaj malgrandaj administraj kostoj. Ricevante la necesan kapitalon jam antaŭe de la membroj mem, AELA ne bezonas pagi rentumon por kredito kaj profiton por posedantoj. AELA, dependante nur de la membroj presigas siajn librojn kie la preskostoj estas plej malaltaj. AELA produktante ĉefe por la membroj ne bezonas perantojn inter la produktantoj kaj konsumantoj kaj ankaŭ per tio ŝparas gravajn kostojn. Jen pro kiuj motivoj AELA povas malaltigi la prezon de siaj libroj por la membroj al preskaŭ la kvarono de la kutimaj prezoj.

Pri kio diferencas AELA ankoraŭ de aliaj eldonejoj?
La membroj mem elektas la librojn, eldonotajn en la sekva jaro el tuta listo de diversaj libroj. Per tio direktas la evoluon de nia literaturo ne la konsideroj kaj preferoj de iuj eldonejoj, sed la vasta leganta kaj konsumanta amaso mem. Tiel AELA povas aperigi en nia lingvo ne nur librojn de facilaj romanoj, sed ankaŭ instruajn, kulturajn, artajn kaj poeziajn verkojn, kiujn eldonejo bazita sur individua risko ne kuraĝus eldoni.

Kiajn avantaĝojn ĝuas Esperantisto, aliĝanta al AELA?
Li ricevas la tiujaran kolekton de AELA-libroj por la tre malalta kotizo, ricevas la pasintjarajn kolektojn duonpreze, ricevas opajn librojn per rabato de 40%, ricevas senpage la gravan gazeton: LINGVO, LIBRO; rajtas elekti la serion abonatan kaj la librojn de la sekva jaro.

Kiajn librojn eldonos AELA en 1935-a jaro:

SERIO A — LINGVA

En tiu ĉi serio ni donas 1200 paĝojn de tri gravaj verkoj.

1) **Nova Krestomatio**
Dr. K. Kalocsay, Dr. E. Pfeffer

480 paĝoj 20×13,5 cm. Prezo: broŝ. svfr. 6.30 plus sendkosto. Bindo 1.50 svfr.

Daŭrigo de la Fundamenta Krestomatio, prezentanta per valorega apenaŭ akirebla materialo la literaturan evoluon inter 1905 kaj 1930. Same kiel la Enciklopedio, nepre necesa por ĉiu vera esperantisto: ĝi estas ja samtempe lingvo- kaj literaturo-historio, stilmodelo, legolibro kaj literaturo.

2) **Plena gramatiko de Esperanto. Vorto kaj frazo**
K. Kalocsay, G. Waringhien

412—550 paĝoj 20×13,5 cm. Prezo: broŝ. 5.60—7.60 svfr. (Depende de la amplekso.) Bindo 1.50 svfr.

Jen la unua vere kompleta E-a gramatiko, okupiĝanta detale kaj ĝisfunde ankaŭ pri ĉiu parto de la sintakso. Multlingva franco kaj multlingva hungaro ĝin faris, kio garantias la plenan interlingvecon de la vidpunktoj. Ĉiu nuanco stila ricevas tie sian E-an ekvivalenton: ne per novkreo sed per sagaca trovemo. Eksterordinare grava verko, signifa por la tuta evoluo de la E-a stilo.

3) **Normlingvo por elektroteknikoj**
Eugen Wüster Tradukis E. Pfeffer

200 paĝoj 20×13,5 cm. Prezo: broŝ. svfr. 2.80 plus sendkosto. Bindo 1.50 svfr.

Malgranda eldono de la fama germanlingva verko de Wüster. Riĉega libro traktanta ĉiujn problemojn de la lingvo teknika, samtempe donanta profundan enrigardon en la vortstrukturon de diversaj lingvoj kaj de Esperanto, kies taŭgecon por internacie teknika lingvo la aŭtoro evidentigas nerefuteble. (Parenteze: la sama germana eldono kostas 9.— markojn)

Se tiuj ĉi libroj en formato 20×13,5 cm. ne atingas la bezonatan paĝonombron kiel kvaran ni aldonos *Evoluo de Esperanto*, de Petro Stojan.

SERIO B — ARTA-SCIENCA

1) **Edmond Privat: Interpopola paco**

ĉ. 200 paĝoj 20×13,5 cm. Prezo: broŝ. svfr. 3.— plus sendkosto. Bindo 1.50 svfr.

Ne necesas aparte prezenti al la E-a publiko E. Privat, la stiliston kaj pensulon. La klara lingvaĵo kaj klara pensogvido brilas en sia plena pompo en tiu ĉi porpaca verko, kiu samtempe prezentas interesajn kulis-sekretojn el la laboroj de la Ligo de Nacioj.

2) **Antal Hekler: Arthistorio II.**
Tradukis K. Kalocsay

180 paĝoj+112 bildopaĝoj. 23×15,5 cm. Prezo: broŝ. svfr. 10.— plus sendkosto. Bindo 1.50 svfr.

Post la grandsukcesa unua volumo ni ne devas aparte konatigi ĝian daŭrigon, kiu pritraktas la historion de arto de la renesanco ĝis Picasso kaj la moderna arkitekturo. La verko, la sola arthistorio en Esperanto, instruas kaj propagandas samtempe.

3) **Van Loon: Rigardu la teron**
Tradukis G. Saville

480 paĝoj, 125 enpaĝaj ilustraĵoj; 12 unukoloraj bildoj; 18 plurkoloraj bildoj 23×15.5 cm. Prezo: broŝ. svfr. 11.— + sendkosto. Bindo 1.50 svfr.

Eble la esperantistoj havas la plej grandan intereson pri geografio, ĉar ili ja certe deziras koni la landojn, en kiuj ili havas amikojn. Gravan mankon do kompensas la traduko de tiu ĉi verko grandsukcesa, aperinta jam en 20 lingvoj. Ĝi ne estas seka sciencaĵo, sed donas la abundajn konojn kvazaŭ senrimarke, en formo de sprita babilado. Apartan valoron havas la primitivaj, sed spritaj kaj ege instruaj desegnoj. La libro estas simila luda instruilo, kiel tiu de Aisberg pri la radio.

SERIO C — BELETRISTIKA

1) **Jerome K. Jerome Tri homoj en boato**
El la angla; G. Badash

240 paĝoj 20×13.5 cm. Prezo: broŝ. svfr. 4.— + sendkosto. Bindo 1.50 svfr.

Unika libro de bonhumoro. La leganto ne ĉesas plej bonguste ridi pri la tri ĉeffiguroj »por ne paroli pri la hundo«. La tradukanton bone konas la legantoj de Literatura Mondo.

2) **Axel Munthe: Romano de San Michele**
El la germana: Jenny Weleminsky

550 paĝoj 20×13,5 cm. Prezo: broŝ. svfr. 10.—+ sendkosto. Bindo 1.50 svfr.

La granda homkono, la supera arto kaj grandioza sento de humoro de verkisto unuiĝas en la aŭtoro. Li tiras nin kun si nerezisteble tra ridaj kaj larmaj scenoj, el sub lia sorĉo ne estas eble liberiĝi. Vera internaciulo: svedo, parizano, nun vivanta blindiĝinte inter siaj karaj birdoj sur la insulo Capri. Sian verkon li verkis en tri lingvoj. E-o nepre devas posedi ĉi tiun libron.

3) **Stefan Zweig: Amok**
El la germana: I. Lejzerowicz

88 paĝoj 20×13,5 cm. Prezo: broŝ. svfr. 1.40+ sendkosto. Bindo 1.50 svfr.

Ĉi tiu eterne bela novelo restas neforgeseble en la memoro de ĉiu leginto.

4) **I. Lejzerowicz: El la verda Biblio kaj babilado de Horaĉo Ŝercer**

100 paĝoj+25 bildopaĝoj 15,5×11,5. Prezo: broŝ. svfr. 2.20 + senkosto. Bindo 1.50 svfr.

La delonge anoncita libro fine pretiĝis, kaj, ilustrita de R. Laval, ĝi estos bonega distrilo de vintraj grupvesperoj. Jen nia movado en kurba spegulo. La rido ne nur sanigas, sed ankaŭ instruas.

AĈETU BONAN ESPERANTO-LITERATURON

5-6) **Originala romano**

ĉ. 400 paĝoj. Proksimuma prezo: broŝ. svfr. 6.50 + sendkostoj. Bindo por du volumoj 3.— svfr.

De iu el la verkistoj: Szilágyi, Weinhengst, Vera Gutmann, G. Saville. La verkoj estas parte sub ellaboro, parte sub kontrolo, de provizore ne estas decidite, kiuj du aŭ tri (laŭ la amplekso) estos el ili eldonitaj. Ni esperas, ke vi estos kontentaj pri la elekto, farota faksperte kaj konscience.

Kiom estas la kotizo al AELA en 1935?

1) *Kotizo por la lingva serio:*

Prezoj en svisaj frankoj.

7:— se pagata ĝis la 1-a de februaro
8:50 se pagata ĝis la 1-a de julio
10:— se pagata ĝis la 1-a de decembro.

Por tiu kotizo la membro ricevas la plenan lingvan serion.

2) *Kotizo por la arto-scienca aŭ beletristika serio:*

10:— se pagata ĝis la 1-a de februaro
11:— se pagata ĝis la 1-a de julio
12:— se pagata ĝis la 1-a de decembro.

Por tiu kotizo la membro rajtas elekti unu el la du serioj. La du serioj kune kostas svfr. 18.50; 20.—; 22.—; laŭ la tempo de la pago.

3) *Kotizo por ĉiuj tri kune:*

25:— se pagata ĝis la 1-a de februaro
27:50 se pagata ĝis la 1-a de julio
30:— se pagata ĝis la 1-a de decembro.

Por tiu kotizo la membro ricevas ĉiujn tri seriojn.

Ĉi kotizoj validas por libroj broŝuritaj kun simpla (senregistra) sendo. La librojn de la serioj ŝanĝi je aliaj libroj la membro ne rajtas. Libroj de diversaj serioj ne estas mikseblaj.

Kion atenti ankoraŭ ĉe la pago?

1. Estas haveblaj ankaŭ serioj kun malmola bindo. Tia bindo kostas po 0:90 svfr. pagotajn por ĉiu libro samtempe kun la kotizo.

2. Kostoj por registrita sendo (en kiu okazo AELA garantias kontraŭ perdiĝo) kostas po 0.50 svfr. por ĉiu aparta volumo.

3. La kotizo estas pagebla ankaŭ en partoj plej malfrue 1-an de decembro 1935. Minimuma partopago 3.— svfr. La tempo de la *lasta* partopago fiksas la sumon de la kotizo laŭ la supra tabelo.

Kelkaj pluaj informoj pri la membreco:

La akcepto de kotizoj por 1935 estos fermata la 1-an de decembro.

La membreco ekvalidas post la ricevo de la unua partopago aŭ pago de plena kotizo, post sendo de la plena adreso kaj elekto de la serio, kaj *finiĝas aŭtomate post la ricevo de la abonitaj libroj.*

La libroj aperas sinsekve inter la tempo 1-a de februaro kaj 31-a de decembro 1935. Aperon de iu el la libroj AELA anoncas per la senpaga kvaronjara gazeto LINGVO-LIBRO.

Se sufiĉe da demandoj, AELA presas librojn ankaŭ sur speciale luksa papero kun luksa bindo. Specialajn kondiĉojn pri tio petu aparte.

Kiajn librojn donas AELA por speciale malalta prezo al la membroj?

Ĉiu membro rajtas aĉeti *ĉiun libron* eldonitan de la eldonejo (do ankaŭ libron el alia samjara serio) kun rabato de 40%. Sed el ĉiu libro oni povas aĉeti nur po unu ekzempleron. Ankaŭ kelkdekoj da aliaj libroj, eldonitaj de fremdaj eldonejoj estas haveblaj por tia favora prezo; pri ilia listo demandu la administracion, la liston de la propraj eldonoj vidu sube:

	Ordinara prezo Afrankite	Prezo por AELA-anoj Afrankite
J. Baghy: Dancu Marionetoj	3.75	2.25
J. Baghy: Viktimoj	5.50	3.30
J. Baghy: Preter la Vivo	2.20	1.30
Kalocsay: Lingvo, Stilo, Formo	1.65	1.—
» Streĉita Kordo	4.40	2.65
» Rimportretoj	2.20	1.30
» Eterna Bukedo	9.90	5.95

	Ordinara prezo Afrankite	Prezo por AELA-anoj Afrankite
Kalocsay: Madách Tragedio de l' Homo	4.40	2.65
» Goethe, Romaj Elegioj,	2.20	1.30
Kalocsay—Waringhien: Parnasa Gvidlibro	4.—	2.40
Forge: Mr. Tot aĉetas mil okulojn	4.40	2.65
Szilágyi: Trans la Fabeloceano	3.30	2.—
Genthon: Pentroarto en malnova Hungarujo. Duontole bind. 12.—, 7.20; broŝurita 10.—, 6.—; duonlede bind.	17.—	10.20
Totsche: De Paĝo al Paĝo	2.75	1.65
Engholm: Homoj sur la Tero	4.—	2.40
Kalocsay—Pfeffer: Nova Krestomatio	6.95	4.15
Kalocsay—Waringhien: Plena gramatiko kaj sintakso de Esperanto	?	?
Eugen Wüster: Normlingvo por Elektroteckniko	3.10	1.85
Stojan: Evoluo de Esperanto	2.30	1.40
E. Privat: Interpopola paco	3.30	2.—
Hekler—Kalocsay: Arthistorio II	11.—	6.60
Van Loon—Saville: Rigardu la Teron	12.10	7.25
J. K. Jerome: Tri homoj en boato	5.70	2.60
Axel Munthe—J. Weleminsky: Romano de San Michele	11.—	6.60
Stefan Zweig—Lejzerowicz: Amok	1.55	0.95
Lejzerowicz: El la Verda Biblio kaj Babiladoj de Horaĉo Ŝercer	2.75	1.65
B. Mussolini: Vivo de Arnaldo	1.55	0.95
M. R. Rilke—A. Münz: Leteroj al Juna Poeto, (nur bindita)	1.65	1.—
T. Herzl—B. Selzer: La Juda Ŝtato	3.—	1.80
Kan Kikuĉi: Amo de Toojuuroo	1.30	0.80
AELA-serio 1933:		
Redaktis Kalocsay: Hungara Antologio	13.20	7.90
Grenkamp—Brzekowski: Pri l' Moderna Arto	7.70	4.60
Dante—Kalocsay: Infero	9.70	5.80
Asch: La Sorĉistino el Kastilio	3.85	2.30
Enciklopedio de Esperanto I—II	33.—	19.80
	67.45	40.40
La kvin supraj verkoj KUNE broŝ.	33.50	
binditaj	38.50	
AELA-serio 1934:		
Weinhengst: Turstrato 4	4.—	2.40
Hekler—Kalocsay: Arthistorio I	14.30	8.60
Jelušić—Rotkvić: Cezaro	9.90	5.90
Engholm: Infanoj en Torento	2.20	1.30
Slonimski—Grenkamp: Mia Vojaĝo en Sovetio	3.—	1.80
Ĉeĥoslovaka Antologio	13.20	7.90
Redaktis Kalocsay: Dekdu Poetoj	2.75	1.65
Adamson: Auli	1.80	1.10
Aisberg: Fine mi komprenas la Radion	4.95	3.—
Sturmer: El la Notlibro de Praktika Esperantisto	2.75	1.65
Karinthy: Vojaĝo en Faremidon	1.20	0.70
Kikuĉi: Amo de Toojuuroo	1.20	0.70
Herzl—Selzer: La juda ŝtato	3.—	1.80
Mussolini: Vivo de Arnaldo	1.55	0.95
	65.80	39.45
La dekkvar supraj verkoj KUNE broŝ.	33.—	
Dekdu el ili binditaj	43.—	

Prezoj kun simpla sendkosto kaj broŝurite. Por ĉiu bindo estas pagota aparte 0.90 svfr. por ĉiu rekomendo po 0.50 svfr.

Leginte tiujn informojn, kion vi faros nun?

Mi rapidos por sendi mian kotison kaj mendon antaŭ februaro al

Esperanto op scholen in Amsterdam.

Het Amsterdams Comité voor „Esperanto op de scholen", wendt zich hierbij tot de ouders van schoolgaande kinderen, met het verzoek door middel van de instituten „Ouderraad" en „Ouderavonden" aandrang uit te oefenen tot het op de scholen verkrijgen van Esperanto-cursussen buiten de gewone lesuren.

In Amsterdam zijn reeds op enige scholen dergelijke cursussen, onder leiding van ambicieuse onderwijzers, terwijl de kinderen slechts de te maken onkosten betalen.

Daar met het oog op de tegenwoordige omstandigheden, het uitgesloten moet worden geacht, dat de overheid tot enige uitbreiding van het leerplan zal overgaan, is het zaak op de hierboven aangegeven wijze te trachten iets te bereiken.

Propaganda-artikelen hiervoor, benevens kennisgevingen van bereikte resultaten, worden gaarne ontvangen door de secr. van vorengenoemd comité.

F. TEN HAGEN,
De Kempenaerstraat 58,
Amsterdam-West.

SVEDA GRAMOFONDISKO EN ESPERANTO.

Niaj stokholmaj kamaradoj havas kanthoron, la kantobirdaro, kiu speciale dum la SAT-kongreso havigis al si bonan famon kaj ankaŭ aŭdiĝis per radio. Ĉar multaj petis, ke la ĥoro eldonu gramofondiskon kun La Internacio kaj La Espero, la esperanta himno, la ĥoro nun faris tion. La du kantoj estas aranĝitaj de la kantĥora dirigento, Karl Nordström por miksita ĥoro.

Vidu cetere la anoncon en tiu ĉi numero.

ĈU „ĈU" AŬ „AŬ"?

Fulmrapide la vagonaro ruliĝas sur la reloj. Estas Dimanĉmateno, la tago de nia ekzameno. Se la trajno scius, kian gravan taskon ĝi havas hodiaŭ, ĝi eble ankoraŭ pli rapidus.

En H., kie ĝi haltas, knarante, ĝi devas akcepti sufiĉe da vojaĝantoj. Multaj personoj envagoniĝas, inter kiuj pluraj verdstelanoj. La bruado kontrastas al la kvieta Dimanĉmateno.

Saluton kameradoj, mi diras.

Saluton!

Ĉu survoje al R? Jes, ni estos hodiaŭ li viktimoj de la nia ekzamena komitato. Ĉu vi kredas, ke la ekzameno estos malfacila?

Ne, se vi fervore studadis, tiam certe ne! Ĉu vi timas?

Kompreneble! La krueluloj ĉiam eldemandas ĉion, kion mi malplej bone povas rememori.

Ĉu jes?

Ĉu vi estas A aŭ B viktimo?

Mi volas aĉeti la A-diplomon, sed. . Intertempe iu juna kamarado prenis la faman libron de nia konata kruelulo Lem.

Ĉu vi intencas ankoraŭ studadi?

Jes, mi ĉiam forgesas pri ĉu kaj aŭ. Sed tio ne estas malsimpla. Kiam vi bezonas „ĉu" vi uzu ĝin kaj kiam sufiĉas „aŭ" vi ne uzu „ĉu".

Ho, jes, mi komprenas. Sed en kelkaj frazoj en kiuj mi tradukas „ĉu", mi ne scias ĉu „ĉu" estas ĉu, aŭ „ĉu" estas aŭ.

Tio estas malagrabla, sed tiam vi rememoru tiun „azenponton": ĉu vi renkontas „ĉu", ĉu vi renkontas aŭ, vi povas ilin plejofte traduki per „of". Dankon, sed inverse? ekz. „Weet je of hij of ik zal slagen?" Kion mi devas uzi? Ĉu „ĉu" aŭ „aŭ"?

En dubaj kazoj ĉu kaj ĉe elektoj, dividoj aŭ kiam vi dubas pri via sukceso tiam vi komencigas la frazon per „ĉu". Dividu vin mem kaj lin ĉu vi tiam ne dolorelkrios „aŭ"? Do en la 2a kaso aŭ. Ĉu vi komprenas?

Jes, jes, do ĉe ekzamenoj „ĉu" kaj ĉe divido de la viktimoj „aŭ", ĉu ne?

Jes.

En R. ni elvagoniĝis, sed mi ne scias ĉu la ĉu- aŭ aŭulo sukcesis.

Ĉu?. . . . Aŭ!!!! J. van Scheepen.

NIEUWE UITGAVEN.

Oostenrijk. Een nieuw geïll. vouwprospectus met een landkaart uitgegeven bij gelegenheid van de „Internationale Esperanto-Conferentie" in Wenen 1934 door het Ministerie van Handel en Nijverheid.
Verkrijgbaar tegelijk met 1 vouwgidsje van Wenen tegen 1 antwoordcoupon bij: Internacia Esperanto-Muzeo, Wenen I, Neue Burg, Oostenrijk.

Svedaj naciaj kostumoj. Serio da 10 ilustr. poŝtkartoj eldonitaj de Eldona Soc. Esperanto, Stockholm; prezo: f 0.30.
La kartoj estas kolore presitaj laŭ arte pentritaj originaloj kaj prezentas kolekton de la provincaj kostumoj de Svedio. La adresflanko havas Esperanto-surskribojn.

Per ludo lernu Esperanto! Jus aperis dua milo de tiu ĉi plaĉa kartludo por komencantoj. Eldonis J. L. Slavenburg, Apeldoorn. Prezo: f 0.50.

Lexicon-kartludo. La nova lukse aranĝita kartludo instigas al lerto, vekas ridon kaj intereson. Eldonis: Brita Esperanto Asocio Londono. Prezo: f 1.—.

Tirolo, Aŭstrio (Tirol, Oostenrijk). Uitg. van Landesverkehrsamt für Tirol, **Innsbruck,** Oostenrijk.

Banurbo Aachen (Badplaats Aken). Uitg. van „Das Städtische Verkehrsamt" Aachen, Manheims-Allee, Duitsland.

Princlando Liechtenstein. Uitg. van Liechtensteinischer Verkehrsverein, **Vaduz,** Liechtenstein.

Efo.

Tat tvam asi.

Dit vreemde opschrift, lezers, treft u natuurlijk en zal u met uw hele, of nog niet volledige esperantokennis tot overdenken zetten.

Hetgeen de bedoeling is trouwens, niet alleen van dit opschrift, maar ook van het boek dat deze woorden tot titel heeft. Nico van Suchtelen, de schrijver van het boek, dat tot ondertitel draagt: „Aantekeningen van een kristalkijker", ontleedt hierin menig onderwerp waarover ook wij gewone mensen vele malen lopen te „filosoferen". Dat is het, wat ons in dit werk van deze tijd, het eerst treft. In niet-hoogdravende dialogen komt de schrijver steeds aan het woord, al doet hij 't ons voorkomen, dat al deze wijs- en wijsgerigheid komt van een gestorven vriend. De beschouwende gesprekken welke plaats vinden in de omgeving van een humaan voelende familie die, voor wat het verhalend deel betreft, tot de hoofdpersonen behoren, dringen ons tot **mee**-denken.

Waar de bekende en maatschappelijk goed georiënteerde schrijver zich ook uit over een ons na liggend onderwerp, nemen we dat gedeelte hier over. Niet omdat we dit als de belangrijkste passages van zijn werk beschouwen, maar wel omdat hierin een betoog voor esperanto geleverd wordt, door een bekend literator, die als zodanig ook zijn argumenten levert.

Wij voelen 't, zó zouden we het dikwijls willen zeggen aan die tegenstrevende pruttelaars, die „rillen" bij de gedachte aan literatuur in de „kunstmatige" taal esperanto, aan esperanto als wereldtaal.

Tat tvam asi — Dat zijt gij.

Vindt u zelf ook hierin terug, gij die gelooft in de toekomst. En vindt gij in dit boek waarheden terug, bedenk dan, dat het geen aantekeningen zijn van een kristalkijker in de gewone zin, getuige het volgende gesprek, dat het gezelschap, in dit boek, op zijn wandeling heeft.

———

Wandeling met Tine, Lydia, Bourdin en Borinsky naar de Romeinse Burgt. Gesprek over wereldtalen. Zij voelden allen veel voor één taal, maar dan geen „kunstmatige", geen Esperanto of zoiets.

Ja, wat dan?

„Juist, het Frans", zei Bourdin.

De mooiste „natuurlijke" taal.

„Gelukkig dat Herr Oberlehrer er niet is om het monopolie op te eisen voor het Duits", merkte Borinsky op.

Ik had lust den goeden Bourdin een beetje te plagen met zijn zonderlinge opvattingen van „mooi" en „natuurlijk".

„Lees eens een gedicht in het Provençaals, of de toespraak van Lodewijk den Duitser die mij vanmiddag net onder de ogen kwam. Die hield hij te Strassburg, anno achthonderd-en-zoveel in de lingua romana. Wat een barbaars verbasterd Latijn! En het moderne Frans is ten slotte niets anders dan diezelfde talenverhaspeling, alleen in nog sterker graad."

„Doet er niet toe", protesteerde Bourdin, „die verhaspeling is in elk geval natuurlijk en mooi, uit de ziel van het volk opgebloeid!"

„En wat zeg je van de brabbel-taaltjes, het handels-bargoens, samengeflanst uit verminkte woorden van een dozijn talen, zoals dat in sommige streken van Zuid-Europa of in Centraal-Afrika, of in de Chinese havens geschapen wordt door je hooggeroemde spraakmakende gemeente? Ook dàt koeterwaals is „natuurlijk opgebloeid." Misschien heel mooi, maar het klinkt gekker dan de kunstmatige talen verhaspeling van Zamenhof."

„Dus je wilt beweren dat er geen mooie talen bestaan? En het Grieks dan?"

„Vraag dat een leek en niet een Homerusmaniak als mij. Iedere eerlijke leek vindt het een raar koeterwaals en die indruk maakt

La SAT-kongreso en Parizo,

Kelkaj komunikoj pri la karavano.

Laŭ invito de la Fed. Estraro, aranĝi karavanon al la SAT-Kongreso kiu okazos en Aug. 1935, en Parizo, mi sciigas la jenon.
Ni intencas aranĝi diversajn vojaĝojn, por ke ĉiu havu la okazon, viziti la kongreson per komuna bileto. La prezoj per tria klasa noktvagonaro estas: Rozendaal-Parizo *tien kaj reen* proksimume f 11.—. De Amsterdamo f 14.—. Dumtage oni nur povas vojaĝi duaklase, kio kostos la duonon pli. Tiuj prezoj nur valdios kiam sin anoncos pli ol *12* personoj. En Nederlando ni ankaŭ uzos komunbiletojn, se estos sufiĉe da ĝek'doj el la sama loko kiuj samtempe vojaĝos.
Hotelkostoj ktp en Parizo: Tranoktiĝo f 1.80; Matenmanĝo f 0.30; Tagmanĝo k vespermanĝo f 1.20; Transportoj k diversajoj f 0.50; Servmono 10% f 0.38; Tute en unu tago f 4.18.
Do, se oni foriros per noktvagonaro ekzemple sabatvesperon kaj revenos post unu semajno dimanĉmatene, tiam la elspezoj estos entute proksimume f 40.—.
Post la 15a de Majo ni ricevos la precizajn prezojn por la vagonaro.

Vojaĝo per aŭtobusoj.
Tiuj, kiuj preferas vojaĝi per komfortaj aŭtobusoj por viziti diversajn vidindajojn en Belgio kaj Francio havos belan okazon. La aŭtobusoj forveturos sabattagmeze kaj revenos dimanĉvespere. La prezo de Amsterdamo estas f 56.20, Hago kaj Roterdamo f 54.70. Se venos sufiĉe da ĝek' doj el la nordaj kaj orientaj provincoj tiam el Deventer ankaŭ forveturos aŭtobuso; prezo f 56.20, sed por ĉiu aŭtobuso ni bezonos almenaŭ 20 personojn. La hotelkostoj, manĝado, servmono, ekskursoj en kaj ĉirkaŭ Parizo, ĉiutage veturi al la kongresejo ktp estas enkalkulitaj.
Pli detalaj komunikoj sekvas.
Gek'doj mi esperas, ke vi jam nun fondos ŝparkasojn, por ke la nombro da partoprenontoj estu kiel eble plej granda.

J. PREKER,
Smaragdstraat 5, Amsterdam-Z.
(Poŝtgiro 239362).

Van onze Persdienst.

Uit de bij ons ingekomen bladen, tijdschriften en uitknipsels van Juli tot November blijkt, dat bij voldoende activiteit, er bij de pers veel te bereiken is.

Zo vonden wij 'n Esperantorubriek in:
Baarnsch Nieuwsblad, De Ambtenaar, De Arbeider, De Fakkel, Radiogids (VARA), Groot Eindhoven.

Propaganda-artikelen verschenen in:
A'dam Oost 1 x, De Arbeider 1 x, Delftsche Courant 1 x, De Bode 1 x, De Fabrieksarbeider 1 x, De Goede Tempelier 3 x, De Vrijdenker 1 x, De Metaalbewerker 1 x, Goudsche Volksblad 1 x, Goot Eindhoven 2 x, Het Hoornsche Hop 2 x, De Kamper Volksstem 1 x, Nwe. Apeld. Courant 2 x, Middelburgsche Courant 1 x, De Sociaal-Democraat 1 x, Vöorwaarts 1 x, Org. Zutphens Drankweer Comité 1 x, Org. v. d. VVSU, 1 x, Palvu 1 x.

Van onze persdienst:
Het Volk 6 x.

Diverse pers- en afd.berichten:
A'dam Oost 8 x, Plan West 2 x, Dagblad v. Rotterdam 3 x, De Ambtenaar 2 x, Dortsch Volksblad 1 x, De Fakkel 3 x, De Noord Haarlemsche Courant 1 x, Haarlemsch Dagblad 5 x, Eindhovensche Courant 1 x, Haagsche Courant 2 x, Het Hoornsche Hop 3 x, De Transportarbeider 1 x, CBPTT 1 x, De Toorts 1 x, Het Contact 1 x, Leeuwarder Nieuwsblad 15 x, Leeuwarder Courant 5 x, Ons Weekblad 1 x, Leeuw. Nieuwsblad 2 x, Het Veilig Spoor 1 x, Het Volk 15 x, Het Kleverpark 1 x, Grafisch Weekblad 1 x, Onze Strijd 2 x, Oprechte Haarlemsche Courant 3 x, Standaard 1 x, Vlissingsche Courant 2 x, Volksblad v. Friesland 13 x, Vooruit 2 x, Voorwaarts 4 x, Wierings Weekblad 1 x, De Strijd 1 x, Vianensche Courant 1 x, Org. v. d. VVSU 1 x, Palvu 1 x, Zwolsche Nieuws en Advertentieblad 2 x, De Vacature 2 x, Reizen en Trekken 1 x, De Zaanlander 1 x.

Bizondere vermelding verdient de Esperanto-cursus in „De Arbeider". Wij wensen de redactie en medewerkers succes en hopen, dat anderen dit voorbeeld zullen volgen. Wie volgt? Juist vernemen wij, dat ook in „Vrede door Opvoeding" 'n cursus verschijnt.

Novaj eldonoj.

La Nova Evo de Petro Danov. Tria serio de biblioteko: „Nova Kulturo". Eldonis: Atanas Nikolov, Sevlievo, Bulgario. 87 pĝ. Prezo: f 0.75.
La libreto enhavas tri prelegojn de Petro Danov, per kiuj li instruas al siaj disĉiploj arton de la vivo, montrante, ke la naturo estas la plej bona instruanto de la homo kaj ke ĉiuj eklezioj havas saman moralan bazon. Elokvente en metaforoj li konigas novan vojon al harmonia vivo, kiun gvidas virina emanajo, de la vivo, la amo.
La tradukinto sukcesis redoni la enhavon en simpla, sufiĉe bona Esperanto, sed ne evitis eraran uzon de diversaj prepozocioj.
Lingva kvaronhoro de Paul Nylen. Eldona Soc. Esperanto, Stockholm. 48 pĝ. Prezo: f 0.41.
Broŝuro, kiu en sveda lingvo simple klarigas detalojn de Esperanto. Certe bonvena libreto por svedaj Esperantistoj.

---

elke willekeurige taal aan wier klank men niet gewend is. Overigens is iedere taal mooi, namelijk even mooi als iedere andere. Een waarachtig taalkunstenaar weet iedere taal mooi te maken door doeltreffende samenwerking van klank en zinstructuur. Frans of Nederlands kunnen even mooi zijn als Grieks of Groenlands of Esperanto. Racine's of Verlaine's taal is mooier dan die van een of anderen Grieksen poëtaster, en Sophokles spreekt schoner dan een Franse of Hollandse rijmelaar. En waarom zou een Zamenhof of ander taalgeleerde en kunstenaar niet op grond van zijn kennis en inzicht een veel mooier, eenvoudiger en logischer taal kunnen construeren dan het hoogst onbeholpen en omslachtige babilonische gebrabbel waarmee de moderene mens wanhopig poogt zich enigszins verstaanbaar te maken? Heb je wel eens een internationaal congres bijgewoond, waar ieder spreker maar door een tiende der aanwezigen kan worden gevolgd, niet eens verstaan? Hoe hopeloos onvruchtbaar en vervelend zijn die discussies, die onvermijdelijk afzakken tot de algemeenste banaliteiten. Een wereldtaal is een noodzakelijke voorwaarde voor de toekomst ener werkelijk menselijke samenleving. Broeders die elkaar niet verstaan...."
„Toekomstmuziek!"
„Maar er kómt immers een toekomst. Van honderden, van duizenden eeuwen! Volgens je eigen theorie! Denk je dan werkelijk dat er in de 250-duizendste eeuw nog Frans of Engels of Chinees zal worden gesproken? Dàn zal er toch zeker al lang één enkele wereldtaal bestaan, in vergeten eeuwen „kunstmatig" gevormd uit Germaans-Romaanse en vele andere oertalen, maar sindsdien, nadat de literatuur dier oertalen volkomen teloor is gegaan, door eigen leven tot een geheel „natuurlijke" mensheidstaal ontwikkeld. Laat daarom de jeugd Esperanto leren, een taal die net begint te leven en waarvan nog alles te maken is, inplaats van Grieks en Latijn die morsdood zijn."
Dit vooruitzicht scheen Lydia enigszins te verschrikken.
„Ik vind het zo'n verlammende gedachte", zeide ze, „dat alles moet vergaan, dat van al ons denken en doen geen enkel spoor zal overblijven. Dante en Shelley vergeten....!"
„Of nog erger: vertaald in toekomst-koeterwaals", viel Bourdin in.
„Maar Lydia, er vergaat juist niets; alles wordt opgenomen en verwerkt in iets anders. Alleen de geest die de dingen schept is onvergankelijk, maar dat de dingen zelf verdwijnen in voortdurende metamorphose is helemaal niet te betreuren. Bourdin vergist zich als hij denkt dat Dante of Shelley niet „mooi" te vertalen zouden zijn in toekomst-koeterwaals, maar als ze niét daarin vertaald werden zouden er zeker tegen die tijd genoeg Dantes en Shelleys opstaan om direct in de wereldtaal te schrijven, en minstens even mooi als hun voorgangers het deden in het Italiaans of Engels. Als een gek de Gioconda of de Staalmeesters stuk snijdt, vind ik dat jammer; maar dat diezelfde schilderijen over 2000 of misschien al 1000 jaar niet meer bestaan, verontrust me volstrekt niet. Hier staan we nu net voor de ruïne van de Romeinse burgt. Het kan mij geen lor schelen dat er niet meer dan die paar muurtjes van over is: eigenlijk vind ik het zonde dat ze die nog restaureren en door een vervelenden oud-gediende laten bewaken. En dat er van duizenden andere meesterwerken der bouwkunst slechts wat verbrokkele fragmenten of zelfs helemaal niets is blijven bestaan, is dunkt mij veel troostrijker dan dat wij veroordeeld waren tot in der eeuwigheid tussen oude gebouwen rond te wandelen en dat wij uitkijktorens of radiostations moesten maken van alle overtollige pyramides, pakhuizen van verlaten zonnetempels en kloosters, en warenhuizen van Romeinse baden of Gotische kathedralen."

(Uit „Tat tvam asi" door Nico v. Suchtelen. Uitg. Wereldbibliotheek. f 3.25 ingen., f 4.25 geb.

Mededelingen van het Federatiebestuur

Secretariaat en Administratie: Postbus W. 6, Amsterdam (W.), Postgiro Amsterdam Nr. 144698. Libro-Servo: Postbus O. 50, Amsterdam (O.), Postgiro Amsterdam Nr. 111278.

Afsluiten. - Afrekenen.

De penningmeester verzoekt dringend, vóór 31 Dec. a.s. al wat achterstallig is af te rekenen, opdat het mogelijk is, de boeken op tijd af te sluiten.
Dit geldt, tenzij andere condities zijn bepaald, ook voor de Libro-Servo.

—

Waarom niet meegewerkt ?
Voor ons jaarverslag !

Ons Federatiebestuur doet steeds de grootste moeite, om zoveel mogelijk gegevens te krijgen inzake de cursussen enz.
Daartoe zonden wij ook nu weer op 7 Nov. een vragenlijst aan alle afdn en districten, met verzoek, om deze terug te ontvangen vóór 30 Nov.
Indien allen aan dit verzoek hadden voldaan, hadden we nu een goed overzicht kunnen publiceren van de resultaten der groene maand-actie.
Dat kan nu niet, omdat *de helft* aan ons verzoek — toch ook uw belang — niet voldeed.
Daar ook bij vorige gelegenheden nimmer door alle afdn en distrn aan hen gestuurde vragenlijsten en verzoeken werden beantwoord, is een zuiver overzicht nooit mogelijk geweest.
Aan alle in verzuim gebleven afdn zonden wij *wederom* een vragenlijst ter invulling.
Onze secretaris zond de namen der in gebreke gebleven afdn en distrn. Het zijn er te veel om hier op te nemen. Men zorge, dat althans de volgende maand er geene enkele overblijft om te publiceren.
Men bedenke toch, dat uw verzuim ons niet alleen dubbel werk bezorgt, maar dat het de animo van de anderen om op tijd te wezen vermindert, omdat deze geen resultaat zien van hun ijver en ook, dat naarmate de cursussen langer aan de gang zijn, het moeilijker is de juiste gegevens te verschaffen. Waardoor aan de gehele statistiek minder waarde is te hechten Bovendien hebben we *nu* alle gegevens nodig voor ons jaarverslag.

—

Voor tentoonstellingsmateriaal.
besloot ons bestuur in het vervolg geen nieuwe boeken meer uit de Libro-Servo te verschaffen.
De aanvragen nemen zo zeer toe, dat daarvoor geen boeken meer zijn in te slaan.
Daarbij komt, dat vele voor de tentoonstellingen afgestane boeken niet meer verkoopbaar zijn, doordat ze terugkomen vuil of gehavend.
Als ze terugkomen, want het gebeurt ook, dat men eerst na herhaald aanschrijven de boeken terugstuurt. Er zijn er die vergeten zijn wat ze ontvangen hebben of men stopt de nieuwe boeken bij het tentoonstellingsmateriaal enz. enz.
Al met al is zulks een belangrijke schadepost, die we niet kunnen verantwoorden, en een bron van last en zorg.

Districts Mededelingen

DISTRIKT AMSTERDAM.
Sekr.: Pieter Nieuwlandstraat 4, (O.).
Zamenhofavond.
De afdelingen hebben de programma's voor de Zamenhofavond ontvangen en ongetwijfeld reeds alle verkocht. Zeer zeker zullen zowel de uitvoering als de inhoud allen voldoen. Wij verwachten beslist ieder lid op **Zondagavond 16 December** in **„De Tempel", Tolstraat 156.** In de prachtige hal heeft onze Libro-Servo zijn Esperantostand. De zaal is om 19.30 uur open. Komt allen vroegtijdig om de boekenstand voor de aanvang van ons programma in ogenschouw te nemen. Deze prachtige zaal leent er zich uitstekend voor om onzen groten meester, Dr. Zamenhof te herdenken. Kosten der programma's zijn: 30 cent, voor werklozen 15 cent. Secr.

DISTRIKT ANTWERPEN.
Met ondersteuning van het (socialistische) gemeentebestuur van Schooten werd hier een cursus ingericht, waarvoor wij de beschikking bekwamen over een klas in de Gemeenteschool.
Kdo Willekens hield de inleidende les. Kdo De Becker geeft de cursus, elke Dinsdagavond, voor 15 nieuwelingen.

DISTRIKT FRIESLAND.
Sekr., Sexbierumerstraat 18, Leeuwarden.
De afdelingen rijzen nog niet als paddestoelen uit de grond. Wegens te geringe deelname kon te Grouw een cursus niet doorgaan. Met Franeker zijn we nog in correspondentie. In eerstgenoemde plaats, evenals in Bolsward, is een niet onbelangrijk kwantum propaganda-materiaal aan den man gebracht. De concentrische ontwikkeling onzer provincie maakt een vlotte verbinding met vele plaatsen vaak onmogelijk.
Met het „Sos. Dem. Frysk Forbân" zijn we tot overeenstemming gekomen. Wij rekenen er op, dat dit ons district ten goede zal komen.
Wegens vertrek naar Utrecht moest kdo. De Jong uit Sneek als penningmeester bedanken. Voorlopig neemt de secretaris tevens deze functie waar.

DISTRICT GELDERLAND.
Secretariaat: Herman Gorterstr. 4, Arnhem.
Na de propaganda-actie kunnen we, gezien de omstandigheden, tevreden zijn. Wat niet betekent, volmaakt tevreden! Veel moet nog gebeuren eer we kunnen zeggen: Gelderland heeft, b.v., 10 afdelingen van de Federatie! Daar moet het heen, kameraden! Eind volgend jaar? In Ede, Doesburg en Eibergen werd propaganda gevoerd met tentoonstellingen, brochure- en krantenverkoop. Resultaat: in Eden helaas nog niet noemenswaard. De esperantisten daar zullen in samenwerking nog wel iets kunnen bereiken. In Eibergen loopt een cursus van 11 deelnemers, onder leiding van kdo Lenselink; hiervan werden er 9 abonné op L E. Het leerboek van Lem wordt gebruikt. In Doesburg een cursus van 10 deelnemers, onder leiding van Sro. Meijers, terwijl na aanvrage bij de Raad, door kdo A. Sander de beschikking is verkregen over een gratis schoollokaal. Thans zal nog te Winterswijk overleg worden gepleegd.
Kameraden, ons werk is zwaar, doch samen kunnen we veel bereiken! Ons devies blijft: Ĉiam antaŭen!
A. Henstra Jzn., secr.

DISTRIKT DEN HAAG.
Het districtsbestuur houdt van 13 tot 17 Dec. een tentoonstelling in „Nia propra domo", Ruysdaelstraat 134.
Ieder die gedurende die dagen vrij is, kome naar de tentoonstelling om te helpen.
Ook zullen we een B-cursus organiseren; leider kdo v. Scheepen. Aanmelden: iedere Woensdagavond van 8 tot 10 uur in „Nia propra domo". Deze cursus zal op Woensdagavond gegeven worden.
Iedere Woensdagavond van 8 tot 10 uur is er gelegenheid boeken te lenen van de districtsbibliotheek, het leesgeld bedraagt 2 cent per week.
Afdelingen of leden die boeken willen geven of in bruikleen afstaan (geld is ook welkom), wenden zich tot kdo Wakkee, die de bibliotheek verzorgt.
De leden worden opgewekt, iedere Woensdag de algemene conversatie te bezoeken. Koopt zegels voor „Nia propra domo".
Secr.

DISTRICT HAARLEM.
Secr.: Reigerstraat 65.
Harlemaj gekamaradoj kaj gekamaradoj apudaj al Harlemo, al viaj estraroj estas jam senditaj nombro da ekzempleroj programaj, por la Rememorvespero de Dro. Zamenhof, la 15an de Decembro en la konstruaĵo „Cecilia", Jansstraat 48-50, de ni organizita: Aĉetu programon po 10 cendoj, ĝi necesas kiel enirbileto!..
Venu ĉiuj, vi ĝuos esperantan vesperon; sukcesigu tiun vesperon!....
A. Agosti, secr.

DISTRICT ZUID-HOLLAND.
Ekspoziciajoj.
Zij die van de districtsexcursies Gouda, Haag, Gorkum enz. geslaagde foto's hebben, worden verzocht 1 exemplaar ter beschikking te stellen voor onze tentoonstelling.
Ook zijn er tot heden te weinig kranten ontvangen met een esperantorubriek. Zendt alles wat gebruikt kan worden aan P. G. van der Plank, Jac. Marisstraat 57 r., Dordt.

UIT DE AFDELINGEN

AFD. ANTWERPEN.
Sekr.: Pepijnstraat 43.
Op 3 en 4 November hield de Fed. van Soc. Kindergroepen een tentoonstelling in het Volkshuis. Deze Federatie stond ons een hoek af voor ons tentoonstellingsmateriaal, wat wij dankbaar hebben aanvaard. Onze stand had veel bekijks en de belangstelling was zodanig, dat wij een tiental nieuwe leerlingen konden inschrijven voor onze cursus.
Op het congres dat de Fed. van Kindergroepen te dezer gelegenheid hield, heeft 'n oratorino een geestdriftige oproep gericht tot de leiders, opdat zij Esperanto leren zouden, zoals ten andere hun Internationaal congres laatst te Zurich besloten had.
Wij blijven met deze Federatie in voeling.

AFD. A'DAM V. „Zamenhofa Grupo".
Secr.: De Kempenaerstraat 58 [1].
Ge kunt op gemakkelijke wijze actief lid van SAT worden, door gedurende 15 weken 10 cent boven de gewone contributie te betalen. Wilt ge bovendien het maandblad „Sennacieca Revuo" ontvangen, dan is het nodig de extra contributie gedurende 40 weken te betalen. Geeft u hiervoor op bij den penningmeester H. ten Hagen.

Door u kdo aan Marsman hiervoor te melden kunt u zich met luttele centen per week op La Progresanto abonneren. Deze Federatie-uitgave zal van tijd tot tijd op de conversatie-avond worden behandeld, wat de waarde ervan zeker vergroot.

AFD. A'DAM X. „La Espero".
Secr.: Spaarndammerplantsoen 27.
De leden nemen er nota van, dat op onze conversatieavond van Woensdag 12 December a.s. kdo Frans ten Hagen voor ons zal spreken over zijn bezoek aan het SAT-kongres te Valencia. Een zeer interessant onderwerp dat aller aanwezigheid ten volle waard is. Verder wekt het bestuur de leden nogmaals op, gebruik te maken van onze bibliotheek. Secr.

AFD. AMSTERDAM XII „La Ĝenerala".
Secr.: Waverstraat 79 II.
Ons bestuur is uitgebreid tot 5 leden, n.l. L. J. Spaarenberg, voorz.; Bep van Leeuwen, 1e secr.; Jud. van Lier, 2e secr.; H. Kroese, penningm. en cursusleider J. Kervezee. Wij begonnen een nieuwe cursus waar 30 personen aan deelnamen. De conversatieavonden worden goed bezocht. Wij gaan dus met goede moed en grote werklust het winterhalfjaar tegemoet, echter zou een gediplomeerde cursusleider voor onze conversatieavonden, ons werk zeer ten goede komen. Welke „sperta esperantisto" (kontoristo) wil zich hiervoor beschikbaar stellen? Secr.

AFD. A'DAM XV. „Ĉiam Antaŭen".
Secr.: Oosthuizenstraat 28.
Weer traden 2 onzer bestuurders af, onze voorzitter kdo v. Sabben en de 2e voorzitter kdo Buijs.
Kdo Van Sabben was voorzitter sinds de oprichting van onze groep.
Kdo Buijs verhuisde uit ons tuindorp maar gelukkig konden wij het met Buijs' medewerking zo regelen, dat hij de leiding van de vervolgcursus behield, waarvoor onze oprechte dank.
Verder wil ik beiden kameraden namens bestuur en afdeling dank zeggen voor hetgeen zij voor onze afd. gedaan hebben en hopen, dat zij nog veel voor ons en Esperanto zullen kunnen doen.
Ook de nieuwgekozen bestuurders de kdoj Kraefft (voorz.) en v. Velthove (2e voorz.) wil ik een welgemeend welkom toeroepen in het bestuur en de hoop uitspreken, dat wij onder hun leiding weer zullen gaan „Ĉiam Antaŭn". Tj. Bos, secr.

AFD. A'DAM XVII. „La Insuloj".
Secr.: Ploegstraat 123.
Wij mogen met trots terugzien op de propaganda die wij gevoerd hebben in ons gebied De Eilanden.
In het gebouw van de speeltuinver. Kattenburg leidt kdo P. Slort een kursus van 34 personen. Kdo Veldman in het gebouw van de Oosterspeeltuinver. met 33 cursisten en kdo L. v. Overmeeren met 11 cursisten. Gekdoj, wij zijn dus op de goede weg, laten wij zo voortgaan. Ook wekken wij onze leden nog op zich van kaarten te voorzien voor de Zamenhofavond. Het bestuur is als volgt:
H. J. Veldman, prez.; A. Albrink, sekr.; W. van Dekken, kas.; J. van Overmeeren, 2a sekr.; G. Clobus, 2a kas. A. Albrink, Ploegstraat 123, Oost.

AFD. ALKMAAR. „Vekiĝu".
Secr.: K. v. 't Veerstraat 100.
Onze conversatie-avonden hebben nu iedere Dinsdag plaats bij kdo Jb. Veen, Fr. Engelsstraat 5 .Onze kameraad Bregman helpt ons met de vervolgcursus; komt nu ook allen! Wij hebben een openbare esperantoles en tevens hebben wij flinke propaganda gemaakt. Resultaat: een 25-tal cursisten. Wij hebben en hadden weer de volle medewerking van kdo J. Mets uit Amsterdam. Wat zeer opvalt is, dat wij geen enkele A.J.C.-er op onze cursus krijgen. Wel jammer. Wij hopen volgend jaar hen wel te zien. Jac. Veen, secr.

AFD. HAARLEM I. „Ni volas fratiĝon".
Secr.: Pepijnstraat 43.
En la monatoj Julio kaj Aŭgusto ni disdonis 10.000 verdajn flugfoliojn kaj aranĝis ekspozicion kaj publikan lecionon en kunlaboro de Harlemo II.
Per agrabla sprita maniero, kdo Kooiman gvidis la lecionon.
Ankaŭ ĉeestis kdo Carlson, la Sveda kdo. Kdo Stiekel tradukis la demandojn Esperantlingve.
Ni enskribis pli ol 30 personojn.
Poste ni starigis infan-kurson, al kiu partoprenas 44 infanoj.
Se ĉiuj komencantoj membriĝos, ni rigardos tion, grandan rekompencon por nia laboro.
A. Nieuwenhuizen.

AFD. OOSTZAAN. „Paco estu nia celo".
Sekr.: Kerkstraat 144.
Ni sciigas ke la ĝusta nombro da najloj en nia ekspozicitabulo, estis 2460. Estis nur unu persono (D. Witbaard en Oostzaan) kiu divenis ĝuste, kaj kiu do gajnis la belan ĝardenbenkon.
Nia verda monatagado estis multsukcesa, ĉar 50 plenkreskuloj kaj 74 infanoj regule vizitas niajn kursojn, kaj jam bone komprenas la rektan metodon de kdo Bruckenberger. Ni esperas, ke multaj kursanoj aliĝis kaj la tutan esperantmovadon.
Ni ankaŭ instigas niajn anojn precipe viziti la semajnajn konversacivesperojn, ĉar ni al nia sekcio kaj prosperiĝos la federacion multe bezonas tiujn ĉi lernigajn lecionojn.
J. Schuitemaker, secr.

AFD. STADSKANAAL. „Amikeco".
Sekr.: Semskade H 248.
Onze clubbijeenkomsten vinden thans des Dinsdags plaats om de 14 dagen in het NASB-gebouwtje. Dus op 18 December a.s. enz. Kdo. Medema bedankte wegens studie als voorzitter. In zijn plaats werd gekozen kdino J. Drenth. Aan Medema dank voor hetgeen hij voor de afd. heeft gedaan. We hopen, dat hij onze avondjes zo nu en dan nog eens bezoekt. Aan de andere leden: komt allen, komt geregeld. Behandeling „La Progresanto", opstellen enz.
B. Muntendam, secr.

AFD. WESTZAAN. „Zamenhof".
Secretariaat: G. 47.
Dum la propaganda monato niaj gemembroj laboris bonege kaj la rezultato estas, ke 38 lernantoj vizitas la elementan kurson. Por tio ni petis lernejan ĉambron al la vilaĝestraro. Sed ni ricevis rifuzan respondon. Nun ĉi tiu kurso okazas en salono de kafejo. Niaj gemembroj partoprenas daŭrigan kurson, kiu okazas ĉe diversaj gemembroj hejme. Niaj kursvesperoj ĉiam estas agrablaj, preskaŭ ĉiuj regule ĉeestas. Denove ni instigas al korespondado kun eksterlandaj kdoj. El tio ni povas multe lerni kaj estas agrable havi eksterlandajn korespondantojn. F. Brink-Blomberg, secr.

AFD. WEST-GRAFTDIJK. „La Geranoj".
Adres: C. J. v. Veenendaal, W. Graftdijk
La 17an de Novembro ni kunvenis en la domo en la geedzoj v. Veenendaal. Ni invitis kiel parolinton kdon Klatil. Kiu je interesa kaj agrabla maniero parolis por ni pri la temo „La Revolucioj post la milito ĝis nun". En simplaj vortoj, do kompreneblaj por ĉiuj kdo Klatil klarigis ĉi tion al ni. Ceestis ĉiuj gekdoj. Ankaŭ kelkaj el Purmerend. La kdo el nia grupo denove multege laboras en diversaj lokoj por formi diversajn kursojn kaj poste starigi novajn grupojn por FLE. Ni esperas, ke la rikolto estos bonega.
Annie Oud, sekr.-ino.

AFD. ZWOLLE „U.Z.L.E.K."
Sekr.: St. Jozefstraat 4.
En nia okazigita kunveno ni decidis: Okazigi la Zamenhofan vesperon, la 20an de Decembro. Ĝi okazos en kluba intimo. La komitato por aranĝi la aferon estis elektata. La kursoj de la sekcio bone funkcias. J. Lievestro, secr.

SAT. Rondo Rotterdama.

Ĉe la fino de la unua ekzisto-jaro tramistaj kdoj deziris ĉeesti la kunvenojn; pro tio oni decidis kunveni ĉiun sesan semajnon. En dekkvin kunvenoj okazintaj post la stariĝo antaŭ 2 jaroj parolis ĝekdoj el propra distrikto; nur du fojojn eksterurbaj kdoj parolis. La kunvenoj estis daŭre vigle vizitataj. Ne facilaj estis la unuaj jaroj, ĉar paroli antaŭ publiko ne estas ĉies afero, sed la vigla vizitado kaŭzis ke la tuto marŝis kiel ni deziras.
Praktiĝis jenaj temoj.
La Sennacieco Manifesto: Ĉu Demokratio necesas; Pri Itala faŝismo; Rusio la lando de Estonto, k.a. En la kunveno de 7 Septembro la loka peranto traktis la demandon: Ĉu ekzisto de SAT-rondoj utilas?
Per multaj faktoj el ĉiutaga vivo kaj el diversaj landoj, li montris ke la laborista klaso pli kaj pli komencas kompreni, ke se ĝi volas venki, nepre unue devas aĝi kontraŭ la komunan malamikon, la kapitalismo, evitante fratbatalon.
SAT-rondoj certe necesas pro tio; unue por elkonstrui SAT kaj tiel pli intimigi la rilatojn inter ĝi kaj la laboristaro ĝenerale. Post la paŭzo la kdoj priparolis la aranĝadon de la nunjaraj kunvenoj. La kunventempo restas kiel antaŭe, jam kvaro da kdoj anoncis sin por paroli.
La financa helpo estas kontentiga. Tamen estas pli efike, se ĉiuj SAT-anoj komprenas la utilon de SAT-rondoj do finance kontribuus.

1932-1933 la enspezoj estis		elspezoj
	f 27.42	f 25.41
1933-1934	- 22.84	- 21.93

Kvankam lastjare la enspezoj ne estis tiel favoraj kiel antaŭe, ni havas la esperon ke, malgraŭ la malbonega tempo, la kdoj tamen zorgos, ke la R'dama SAT-rondo ne nur povas resti ekzistanta, sed eĉ pli efike povos agadi ol antaŭe J. Bout loka peranto.

ESPERANTO-STENOGRAFIO.
Mi volas helpi la kamaradojn al nova skribrimedo pli rapida (almenaŭ 2 ĝis 3 foje pli rapide) ol la kutima skribo. Mi tion faros libervole, senpage kaj laŭ aprobo de la direkcio de „Stenografa Instituto Tutmonda" (SIT). La kamaradoj sin turntonaj al mi, tamen aldonu respondpoŝtmarkon.
J. P. Bogaard, Walstraat 14, Terneuzen, Nederlando.